

Број: 05/3-50-19-402/17
Sarajevo, 7.2.2017.

**IZVJEŠTAJ O RADU
PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2016. GODINU**

Sarajevo, februar 2017. godine

SADRŽAJ

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH.....	4
2. STANJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA PROFESIONALNIH VOJNIH LICA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BiH I MINISTARSTVU ODBRANE BiH.....	6
2.1. Postupanje po pritužbama.....	6
2.2. Ishrana pripadnika Oružanih snaga BiH.....	8
2.3. Upotreba vojnih vozila u javnom saobraćaju.....	10
2.4. Stanje materijalno-tehničkih sredstava u upotrebi u Oružanim snagama BiH.....	11
2.4.1. Oprema profesionalnih vojnih lica (PVL).....	12
2.4.2. Oprema namijenjena za izvršavanje svakodnevnih poslova i zadataka profesionalnih vojnih lica.....	12
2.4.3. Oprema za specifične poslove koje obavljaju pripadnici Oružanih snaga BiH.....	13
2.5. Naknade koje nemaju karakter plaće.....	13
2.6. Pritužbe koje su se odnosile na obustavu procesa unapređenja u skladu s Planom unapređenja za 2015. godinu.....	14
2.7. Pritužbe koje se odnose na postupak postavljenja profesionalnih vojnih lica.....	16
2.8. Premještaj i postavljenje pripadnika Deminerskog bataljona na drugo formacijsko mjesto.....	18
2.9. Pritužbe koje su se odnosile na nemogućnost produženja ugovora o profesionalnoj vojnoj službi.....	19
2.10. Određivanje vršioca dužnosti.....	20
2.11. Položajni dodatak.....	21
3. USLOVI ŽIVOTA I RADA U KASARNAMA ORUŽANIH SNAGA BiH.....	23
3.1. Stanje u pješadijskim jedinicama Oružanih snaga BiH.....	23
3.2. Najavljene posjete Radionici za održavanje i uništenje municije i minsko – eksplozivnih sredstava „TROM“ Doboj.....	24
3.3. Nenajavljena posjeta vodu za deminiranje vojnih objekata i Prvom vodu Prve deminerske čete Deminerskog bataljona.....	26
3.4. Skladište za smještaj i sortiranje municije i minsko-eksplozivnih sredstava „Gabela“ u Čapljini, „Duži“ u Trebinju, skladište naoružanja i vojne opreme „Rabić“ u Derventi.....	27
3.5. Najavljena posjeta 6. pješadijskoj brigadi Operativne komande Oružanih snaga BiH.....	30
3.6. Nenajavljena posjeta Inženjerijskom bataljonu Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH, kasarna „Zdravko Čelar“, Derventa.....	32
3.7. Nenajavljena posjeta Glavnoj logističkoj bazi, kasarna „Butile“, Sarajevo.....	33

4. SARADNJA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH S DRUGIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA.....	35
5. OSTALE AKTIVNOSTI UREDA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH U 2015. GODINI.....	37
5.1. Međunarodne konferencije.....	37
5.2. Ostale aktivnosti koje je Ured vojnog povjerenika realizirao tokom 2016. godine.....	37

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH

U skladu s članom 5. stav (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), parlamentarni vojni povjerenik BiH (u daljnjem tekstu: vojni povjerenik) podnosi Parlamentarnoj skupštini BiH Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2016. godinu (u daljnjem tekstu: Izvještaj o radu 2016.).

Pravni okvir djelovanja vojnog povjerenika definiran je članom 1. stav (3) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), u kojem je navedeno:

"Na sva pitanja organizacije i upravljanja te druga pitanja značajna za rad vojnog povjerenika čija je pozicija uspostavljena ovim zakonom i odnosa prema pravnim i fizičkim licima, u mjeri u kojoj nisu propisana ovim zakonom, primjenjuje se Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine i Zakon o upravi."

Shodno citiranoj odredbi, pravni okvir djelovanja vojnog povjerenika čine: Zakon o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 i 6/13), Zakon o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), te Poslovnik o radu parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 8/10).

Polazeći od stava izraženog u Preporuci Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope, broj 1742/2006 (Ljudska prava pripadnika Oružanih snaga, čl. 2. i 4.) da su „...pripadnici oružanih snaga građani u uniformi koji moraju uživati ista osnovna prava, uključujući ona u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i revidiranoj Evropskoj socijalnoj povelji, i istu zaštitu svojih prava i dostojanstva kao svaki drugi građanin u granicama nužnosti vojne službe“, vojni povjerenik je, djelujući kroz pritužbe profesionalnih vojnih lica i na osnovu posjeta komandama i jedinicama Oružanih snaga BiH, nastojao uticati na Ministarstvo odbrane BiH i nadležne u sistemu Oružanih snaga BiH da pristupe otklanjanju uočenih kršenja ljudskih prava.

Provodeći parlamentarnu kontrolu rada i drugih pitanja u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda vezanih za profesionalna vojna lica i kadete u Oružanim snagama BiH, kroz postupke i istrage koje su provođene po pritužbama pripadnika Oružanih snaga BiH u 2016. godini, potom po uputstvu Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH (u daljnjem tekstu: Zajednička komisija), kao i na osnovu saznanja vojnog povjerenika, i u ovom izvještajnom periodu uloženi su naporu na afirmaciji i zaštiti ljudskih prava profesionalnih vojnih lica i kadeta u Oružanim snagama BiH.

Pozicija vojnog povjerenika ustanovljena je s ciljem jačanja vladavine prava, zaštite ljudskih prava i sloboda profesionalnih vojnih lica i kadeta u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu

odbrane BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo odbrane), kako je to garantirano Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima u njegovom dodatku. Shodno tome, osnovni postulati djelovanja vojnog povjerenika su: zakonitost, pravičnost, transparentnost, efikasnost, kao i brzo reagiranje na situacije mogućeg kršenja ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH. Sve navedeno doprinijelo je da institucija uživa veliko povjerenje kod samih podnosilaca pritužbi. Osim pomenutog, posjete vojnog povjerenika komandama i jedinicama Oružanih snaga BiH, te upoznavanje nadležnih o stanju ljudskih prava na terenu doprinosi zaštiti ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH, mimo strogog hijerarhijskog lanca komandovanja. Bitan element bez kojeg bi bilo otežano provođenje aktivnosti iz nadležnosti vojnog povjerenika je i **podrška koju je Zajednička komisija za odbranu i sigurnost Parlamentarne skupštine BiH pružala Uredu vojnog povjerenika i tokom ovog izvještajnog perioda.**

U ovom izvještaju o radu najprije će biti prikazano stanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH uz navođenje ključnih oblasti koje su bile predmet pritužbi, kao i statističkog pregleda pritužbi. U ovom dijelu bit će dat i pregled osnovnih preporuka, zaključaka, stavova, zapažanja i inicijativa za poboljšanje stanja ljudskih prava, a koje je vojni povjerenik izdao Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH (u daljnjem tekstu: Zajednički štab). Potom će biti opisani uslovi života i rada u kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, zasnovani na podacima dobivenim tokom obavljenih najavljenih i nenavljenih posjeta jedinicama i komandama Oružanih snaga (21 posjeta). U Izvještaju o radu bit će navedena i vrlo dobra saradnja vojnog povjerenika s poimenično navedenim organizacijama i institucijama. Na kraju, istaknut je pregled ostalih aktivnosti Ureda vojnog povjerenika realiziranih tokom 2016. godine.

2. STANJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA PROFESIONALNIH VOJNIH LICA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BiH I MINISTARSTVU ODBRANE BiH

2.1. Postupanje po pritužbama

U obavljanju parlamentarnog nadzora nad radom i drugim pitanjima u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda vezanih za profesionalna vojna lica i kadete u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu odbrane BiH, vojni povjerenik nadležan je, između ostalog, za preduzimanje aktivnosti kada u provođenju svojih nadležnosti dobije informacije od članova Parlamentarne skupštine BiH ili razmatranjem pritužbi profesionalnih vojnih lica i kadeta, te na bilo koji drugi način uoči okolnosti koje upućuju na kršenje ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta.

Preduzimanje aktivnosti kroz razmatranje pritužbi profesionalnih vojnih lica i kadeta u Oružanim snagama BiH, kao i na osnovu vlastite procjene kada uoči okolnosti koje upućuju na kršenje ljudskih prava i sloboda pomenutih lica, najznačajniji je segment djelovanja vojnog povjerenika. Aktivnosti vojnog povjerenika u ovom segmentu mogu se podijeliti na: postupanje po pritužbama i postupanje po zahtjevima za pružanje pravne pomoći.

Oblasti koje su bile zastupljene u pritužbama zaprimljenim tokom 2016. godine su raznolike, kao što je to bio slučaj i tokom prethodnog izvještajnog perioda. Tako je tokom 2016. godine vojni povjerenik postupao u 103 predmeta, od kojih je 96 postupaka po pritužbama, te 7 postupaka po zahtjevima za pružanje pravne pomoći. Pregled postupaka vođenih u Uredu vojnog povjerenika tokom 2016. godine dat je u Tabeli broj 1.

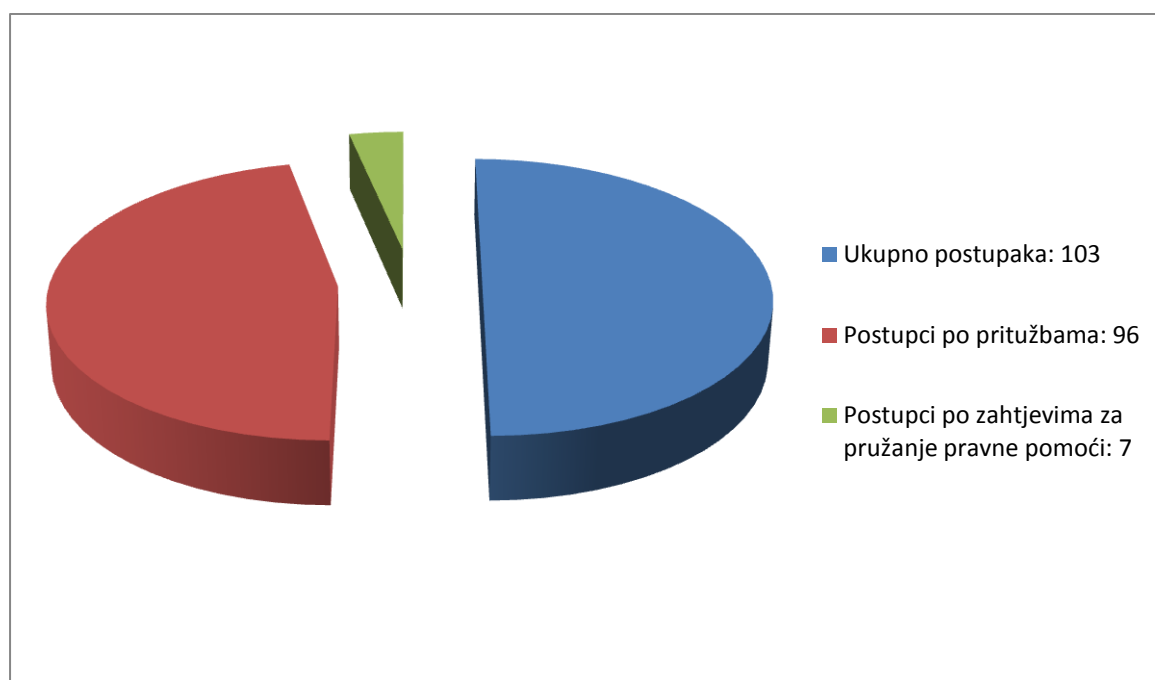

Tabela 1. Pregled postupaka vođenih u Uredu vojnog povjerenika tokom 2016. godine.

U izvještajnom periodu postupci po pritužbama okončani su u 82 predmeta, po zahtjevima za pružanje pravne pomoći okončani su svi postupci. Pregled okončanih postupaka po oblastima dajemo u Tabeli broj 2.

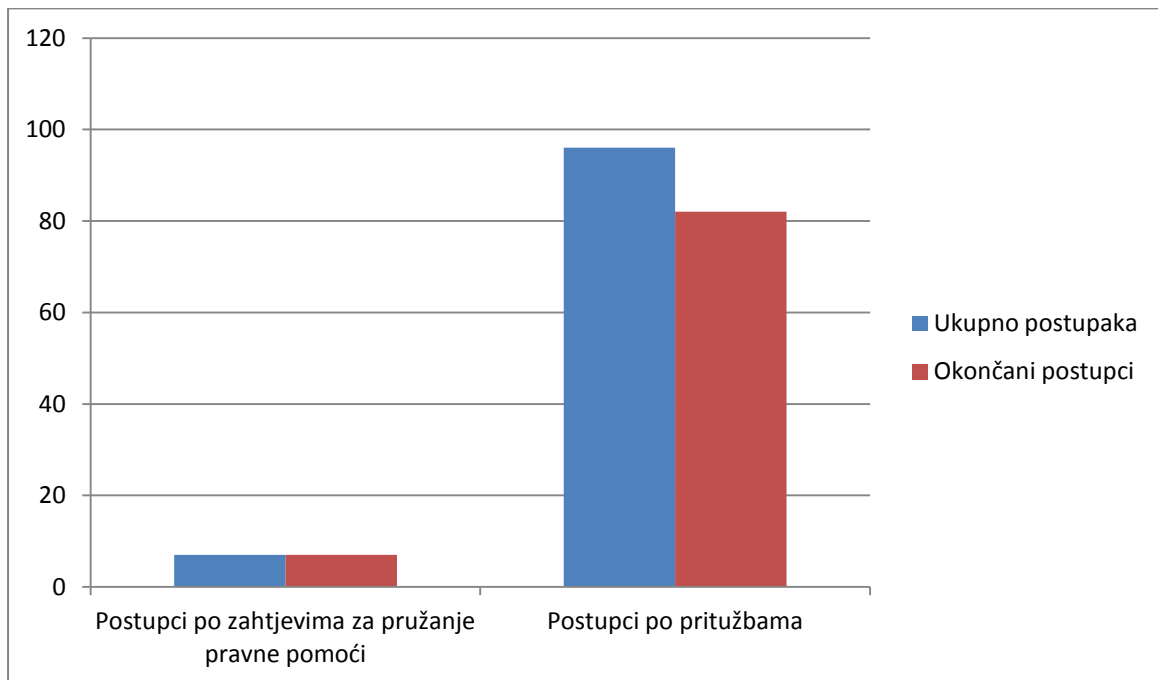

Tabela 2. Pregled okončanih postupaka u 2016. godini

Dakle, od ukupno 103 pokrenuta postupka u Uredu vojnog povjerenika u toku 2016. godine, njih 89 je okončano, dok se u 14 predmeta postupak i dalje vodi, kako je to prikazano u Tabeli broj 3.

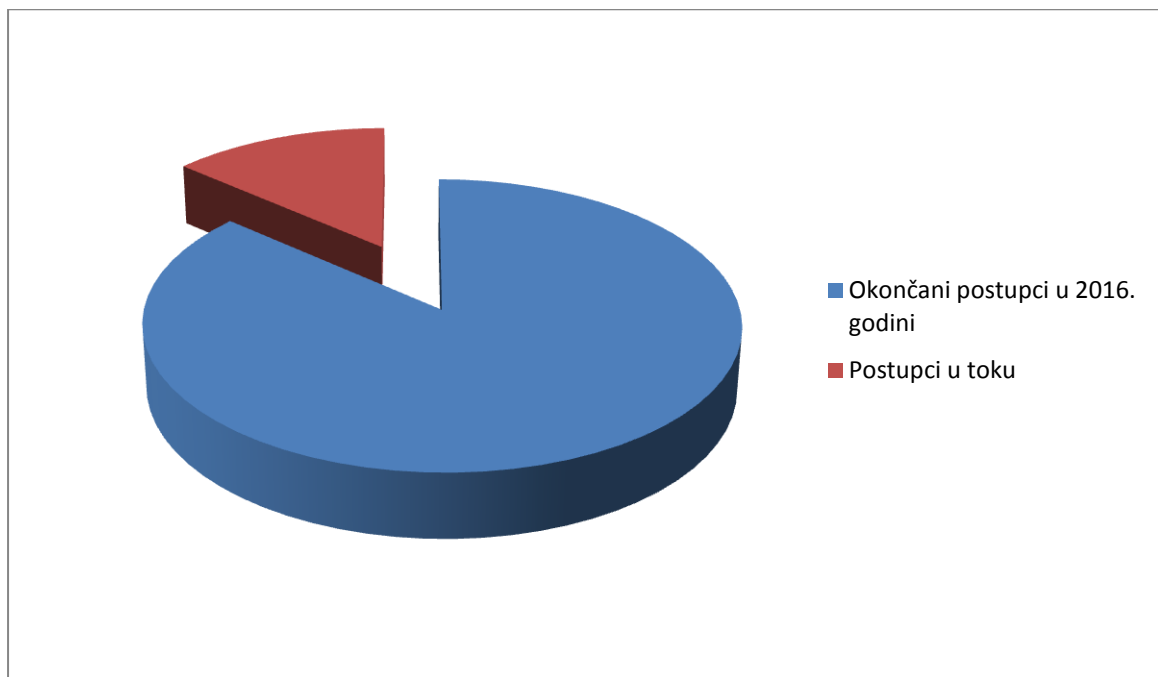

Tabela 3. Ukupan broj vođenih i okončanih postupaka u 2016. godini

Od ukupnog broja predmeta po kojima je vojni povjerenik postupao tokom 2016. godine, 59 predmeta je riješeno u korist podnosilaca pritužbi, što je procentualno prikazano u Tabeli broj 4.

Predmeti riješeni u korist podnosilaca pritužbi	
Ukupan broj predmeta koji su riješeni u 2016. godini	89
Predmeti riješeni u korist PVL	66,29 %

Tabela 4. Predmeti riješeni u korist podnosilaca pritužbi

Uzimajući u obzir podatke predstavljene u Tabeli broj 4, vojni povjerenik izražava zabrinutost zbog osnovanosti pritužbi profesionalnih vojnih lica.

Tokom 2016. godine najveći broj postupaka u Uredu vojnog povjerenika BiH vođen je u sljedećim oblastima:

- 1. Ishrana pripadnika Oružanih snaga BiH**
- 2. Upotreba vojnih vozila u javnom saobraćaju**
- 3. Stanje materijalno – tehničkih sredstava na upotrebi u Oružanim snagama BiH**
- 4. Naknade koje nemaju karakter plaće**
- 5. Pritužbe koje su se odnosile na obustavu procesa unapređenja u skladu s Planom unapređenja za 2015. godinu**
- 6. Pritužbe koje se odnose na postupak postavljenja profesionalnih vojnih lica**
- 7. Premještaj i postavljenje pripadnika deminerskog bataljona na drugo formacijsko mjesto**
- 8. Pritužbe koje su se odnosile na nemogućnost produženja ugovora o profesionalnoj vojnoj službi**
- 9. Određivanje vršilaca dužnosti**
- 10. Položajni dodatak**

2.2 . Ishrana pripadnika Oružanih snaga BiH

Pravilnikom o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru reguliraju se vrste obroka, poluobroka i dopuna u hrani, planiranje, organizacija i upravljanje ishranom pripadnika Oružanih snaga BiH.¹ Osnovni cilj ovog pravilnika je da osigura visok nivo kvaliteta ishrane i zaštite života i zdravlja pripadnika Oružanih snaga BiH, u skladu s principima savjesnosti, odgovornosti i sigurnosti ishrane, te efikasan sistem kontrole, poštivanje propisa o ishrani i tehnologije ishrane.

¹ Pravilnik o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru ("Službeni glasnik BiH", broj 69/15), član 1.

Iako je pomenutim pravilnikom definirana vrsta obroka, poluobroka i dopuna u ishrani, tokom 2016. godine uočili smo situacije kada isti nije bilo moguće primijeniti u praksi zbog nedostatka pojedinih artikala (između ostalog, brašno, mlijeko, voće, povrće, začini). **To je rezultiralo jednoličnom ishranom, kojom je obuhvaćena uglavnom konzervirana hrana.** Podaci prikupljeni na terenu tokom posjeta vojnog povjerenika komandama i jedinicama Oružanih snaga BiH, te kroz pritužbe profesionalnih vojnih lica zaprimljene tokom 2016. godine, ukazuju na to da se prehrambeni artikli ne isporučuju kontinuirano, te su zbog toga primjetne pojave da se, primjera radi, profesionalnim vojnim licima koja su na straži najmanje sedam dana u kontinuitetu isporučuje pretežno konzervirana hrana, zbog čega su prinuđeni kupiti najmanje jedan obrok dnevno iz vlastitih sredstava. Prilikom nenajavljene posjete vojnog povjerenika 3. pješadijskom bataljonu 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, u kasarni „Sinovi Posavine“, Orašje, saopćeno mu je da se trenutno na lokaciji nalazi preko 500 kilograma konzervi više u odnosu na potrebe. **U julu 2016. je, umjesto svježeg povrća i salate, isporučeno konzervirano povrće i konzervirane salate.**² Prilikom obilaska pojedinih deminerskih radilišta, pripadnici Oružanih snaga BiH istakli su da su obroci jednolični i pretežno suhi (od tri obroka koja dobivaju, dva obroka uključuju hranu iz konzerve), a sokove ne dobivaju redovno. Ovakvo stanje posebno zabrinjava ako uzmemo u obzir stepen odgovornosti pripadnika Deminerskog bataljona prilikom obavljanja poslova.

Dodatni problem je činjenica da ne postoji kontinuitet u zaključenju ugovora, odnosno da se ugovori ne obnavljaju čim isteknu niti postoji posebna klauzula u ugovoru koja bi osiguravala kontinuitet.

Dopuna u ishrani: prema članu 9. stav (1) tačka b) Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru, broj: 11-02-3-2923/15, od 3.8.2015., profesionalna vojna lica i civilna lica koja rade na delaboraciji ubojitih sredstava imaju pravo na dopunu u ishrani (Dopuna II. mliječni napitak između obroka ili uz neki od obroka). Prilikom posjete vojnog povjerenika nekim od inspektorskih i deminerskih timova prisutna lica navela su da nemaju mlijeko, odnosno nemaju konstantno dopunu II. **Zaključujemo da pomenuta odredba pravilnika nije primijenjena u praksi.**

Evidentna je i pojava da javne nabavke ne prate plan potreba koji izradi bataljon. U pojedinim posjećenim bataljonima istakli su da nemaju uvida u zaključene ugovore što im otežava planiranje potreba, a time i poštivanje Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru. Ovakvo stanje za posljedicu ima uskraćivanje profesionalnim vojnim licima određenih prava koja im prema pozitivnim propisima pripadaju. Blagovremeno planiranje i blagovremeno zaključivanje ugovora s ponuđačima treba da budu princip djelovanja u ovoj oblasti.

Ipak, iz akta Ministarstva odbrane BiH, broj: 06-03-12-2624-3/16, od 15.12.2016., koji je zaprimljen u Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH 21.12.2016., vidljivo je da u

² INFORMACIJA o nenajavljenoj posjeti 3. pješadijskom bataljonu 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, kasarna „Sinovi Posavine“, Orašje, 26.7.2016.

ovoj oblasti postoje određena poboljšanja. U pomenutom aktu navedeno je da trenutno na svim lokacijama Oružanih snaga BiH postoji dostupna široka paleta proizvoda. U augustu 2016. godine sklopljen ugovor o isporuci voća i povrća.

2.3 . Upotreba vojnih vozila u javnom saobraćaju

Zbog starosti (neispravnosti) većeg broja motornih vozila u upotrebi u Oružanim snagama BiH, zaštita života i zdravlja ljudi i imovine u saobraćaju na putevima i van puteva dovedena je u pitanje. Zabrinjava podatak da se motorna vozila kvare ubrzo nakon popravke ili nakon prolaska tehničkog pregleda, a upotrebom takvih vozila krši se član 91. stav (1) Pravilnika o sigurnosti putnog saobraćaja u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH koji određuje: *“U javnom saobraćaju mogu učestvovati vojna vozila ako su registrirana, tehnički ispravna i snabdjevena propisanom opremom, priborom, alatom i dokumentacijom.”*

Ipak, stanje vojnih vozila koja se upotrebljavaju u Oružanim snagama BiH ne pruža garanciju da pomenuta odredba bude ispoštovana. Postoji problem operativnosti vozila (prosjek starosti vozila 27, velika i neracionalana ulaganja u njihovu popravku koja se vrši putem linije 4), a **dodatnu teškoću predstavlja nedostatak namjenskih vozila, odnosno vozila sa zadatkom** (na pojedinom lokacijama istim vozilom obavlja se prijevoz nafte i hrane).

Shodno članu 133. Pravilnika o sigurnosti putnog saobraćaja u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, u korelaciji s članom 203. Zakona o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH”, br. 06/06, 75/06, 44/07, 84/09, 48/10, 18/13), profesionalna vojna lica odgovorna su krivično i prekršajno za ugrožavanje sigurnosti saobraćaja, što ona čine svaki put kada izvršavaju naredbu koja obuhvata prijevoz lica ili tereta motornim vozilima starijim od prosjeka.

Dokaz ovoj činjenici je i Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, broj: 71 0 Pr 235789 16 Pr, od 25.11.2016., kojom su profesionalna vojna lica M.M. i M.Ž. okrivljeni jer su "kao odgovorna lica za provjeru tehničke ispravnosti vojnih motornih vozila, dozvolili J.D. da u javnom saobraćaju upravlja motornim vozilom marke -FAP."

Ova presuda donesena je nakon saobraćajnog udesa koji je uzrokovan odvrtanjem zadnjeg lijevog točka, koji je spao na cestu i tom prilikom udario u drugi automobil, s tim da je vozilo kojim je upravljao J.D. prošlo tehnički pregled, i što je bitno, PVL su ispoštovali sve procedure kojima se uređuje način pregleda vozila prije uključenja u saobraćaj.

Ako ovome dodamo činjenicu da vozila često za potrebe izvršenja zadataka saobraćaju lošim putevima (npr., nepristupačnim prilazima deminerskim radilištima) dolazimo do zaključka da **korištenje pojedinih vojnih vozila dovodi u opasnost život profesionalnih vojnih lica koja njima upravljaju**. Evidentna je pojava da se vozila kvare ubrzo nakon popravke, odnosno nakon prolaska tehničkog pregleda. Vojna lica su zabrinuta zbog otkazivanja kočionog sistema na kamionima, te je samo pitanje dana kada će se desiti neka nezgoda.

Ukoliko, s jedne strane, uzmemo u obzir pozitivne pravne propise, prema kojima za saobraćajni prekršaj ili nezgodu, vojno lice učesnik u drumskom saobraćaju može snositi disciplinsku, prekršajnu, krivičnu i materijalnu odgovornost, te s druge strane dužnost izvršenja naredbe, zabrinutost profesionalnih vojnih lica je opravdana. U slučaju prekršajne odgovornosti, **prekršajni postupci vode se protiv vozača, te lica koje nadređena komanda odredi kao odgovorne za održavanje vozila, pa oni direktno snose posljedicu neodgovornog odnosa Ministarstva odbrane BiH prema ovom pitanju.**³

Problem predstavlja **nabavka rezervnih dijelova klase IX.**⁴ za potrebe podržanih jedinica. To naročito predstavlja teškoću kada je u pitanju popravka motornih vozila zbog čega se vozila šalju na vanjsko održavanje. Često se vozila održavaju u udaljenim gradovima, a sama udaljenost prouzrokuje dodatne troškove. S tim u vezi, prilikom posjete Glavnoj logističkoj bazi (u daljnjem tekstu: GLB) prisutni su naglasili da je **potrebno godišnjim planom javnih nabavki Ministarstva odbrane BiH predvidjeti nabavku dijelova koji se „uobičajeno“ i češće kvare i zamjenjuju**, odnosno da se umjesto specifikacije za nabavku rezervnih dijelova sklopi ugovor samo na određenu vrijednost, a zatim bi majstori iz GLB-a izuzimali dijelove koji su im potrebni. **Time bi se napravile uštede jer ne bi bilo potrebe da popravku vozila radi linija 4 (vanjsko održavanje)**, s obzirom na to da u sastavu GLB - a postoji ljudstvo osposobljeno za mehaničarske poslove. Također je naglašeno da bi bilo značajno i potrebno da se linija za tehnički pregled motornih vozila uključi u sistem i izvrši obuka personala na dijagnostici. **U vezi s navedenim, napominjemo da je vojni povjerenik izdao stav i mišljenje po pitanju tehničke ispravnosti motornih vozila, broj: 05/3-50-19-2284/16, od 29.8.2016.,** ukazujući Ministarstvu odbrane BiH na to da je dužno zaštititi život i zdravlje svakog pojedinog profesionalnog vojnog lica i da snosi odgovornost u slučaju bilo kojeg nemilog događaja.

Osim toga, vojni povjerenik je, postupajući u predmetu broj: UP1/05/3-50-17-1-22/16, donio Zaključak u kojem je, između ostalog, navedeno da je bilo slučajeva gdje je za saobraćajnu nesreću u prekršajnom postupku utvrđena odgovornost profesionalnih vojnih lica zbog upotrebe vojnih vozila koja su, navodno, tehnički ispravna (tehnička ispravnost utvrđena redovnim tehničkim pregledom).

2.4. Stanje materijalno – tehničkih sredstava na upotrebi u Oružanim snagama BiH

Profesionalna vojna lica, kao „građani u uniformi“, moraju uživati istu zaštitu prava i dostojanstva kao svaki drugi građanin, u granicama vojne službe. Jedno od njihovih osnovnih prava jeste i dostupnost opreme i sredstava za rad koja će im omogućiti sigurno izvršavanje poslova i zadataka. Iako se u okviru Ministarstva odbrane BiH, kroz sistem javnih nabavki, provodi i nabavka opreme, to izgleda nije dovoljno da budu zadovoljena prava svih pripadnika Oružanih snaga BiH. Tako je u većini jedinica koje je posjetio vojni povjerenik

³ Predmet broj: UP1/05/3-50-17-1-22/16

⁴ Klasa IX. Rezervni dijelovi i komponente koje uključuju setove alata, sklopove i podsklopove (popravljive i nepopravljive) koji su potrebni za podršku održavanja sve opreme.

tokom 2016. godine primjetno da profesionalna vojna lica nemaju adekvatnu opremu, počevši od uniformi, pa do sredstava za obavljanje specifičnih poslova u Oružanim snagama BiH.

2.4.1. Oprema profesionalnih vojnih lica (PVL)

Izražen je nedostatak uniformi, što je naročito vidljivo tokom posjeta vojnog povjerenika jedinicama Oružanih snaga BiH (vidljiva starost uniformi koje nose pojedina profesionalna vojna lica). Osim toga, prisutna je pojava isporučivanja uniformi nedogovarajućeg konfekcijskog broja. Iako je prosječan konfekcijski broj uniforme 52, vrši se isporuka uniforme konfekcijskog broja 56 i 58, pa su PVL primorana vršiti njihove korekcije vlastitim sredstvima. Čizme se uglavnom isporučuju u brojevima 36 ili 46/48, usljed čega su profesionalna vojna lica prinuđena da kupuju čizme također vlastitim sredstvima. Zimske jakne podijeljene su 2007. godine, a rok trajanja im je istekao 2009. godine.

Ovo posebno čudi zbog činjenice da je u elektronskim bazama podataka za svako profesionalno vojno lice naveden i konfekcijski broj uniforme, te se postavlja pitanje zbog čega se nabavlja toliki broj uniformi s neodgovarajućim konfekcijskim brojevima. Vojni povjerenik izražava zabrinutost zbog ovakvih pojava, te skreće pažnju na neophodnost usklađivanja nabavke uniforme i čizama sa stvarnim potrebama PVL-a.

U vezi s ovim problemom Ministarstvo odbrane BiH je aktom broj:06-03-12-2624-3/16, od 15.12.2016., izvijestilo vojnog povjerenika da "OSBiH nisu planirale sredstva za nabavku intendentske vojničke opreme. S ciljem rješavanja ovog pitanja, dana 6.9.2016. izvršen je rebalans budžeta i dana 3.10.2016. odobrena izmjena Plana nabavki čime su stvoreni uslovi za objavu tendera za usluge prekrasnja uniformi koji je objavljen 10.10.2016. Utvrđeni rok za okončanje ove aktivnosti je 28.2.2017."

2.4.2. Oprema namijenjena za izvršavanje svakodnevnih poslova i zadataka PVL-a

Ministarstvo odbrane BiH nije u 2016. godini nabavljalo kosilice za uređenje kruga kasarni koje je vojni povjerenik obišao tokom 2016. godine, pa vojna lica, kako navode, od svojih sredstava kupuju kosilice i trimere, te na taj način održavaju zelene površine (Informacija o nenajavljenoj posjeti, Kasarna „Vojvoda Stepa Stepanović“, Bijeljina, 27.7.2016.). Na nekim lokacijama su pomenuta sredstva (kosačice, trimeri) osigurana kroz sistem donacija (Vlada Švicarske Konfederacije donirala 2014. godine određena sredstva za lokaciju „Rabić“ u Derventi, i to: trimer, motornu pilu, kosačicu i dva ručna paletara).

Za potrebe 3. pješadijskog bataljona 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, kasarna „Sinovi Posavine“ Orašje (posjeta od 26.7.2016.), potrebno je izvršiti nabavku adekvatne opreme za djelovanje u uslovima eventualnih novih poplava (adekvatni čamci za kretanje na izuzetno opasnom terenu).

Protiv požarne aparate je na brojnim lokacijama potrebno servisirati (skladište „Gabela“, perspektivna lokacija – nenajavljena posjeta 19.4.2016.). PP aparati u GLB-u nisu nabavljeni ove godine, iako je vršen otpis tih sredstava (nenajavljena posjeta GLB-u od 7.9.2016.). U

GLB-u nedostaju i baždareni mjerni instrumenti za gorivo, a trenutno nema ni medicinskog kiseonika. Na lokaciji na kojoj je smješteno skladište Gabela hidrantska mreža je u funkciji, ali su crijeva na njoj nekvalitetna (ne mogu izdržati pritisak vode), te bi ih trebalo zamijeniti kvalitetnijim. Vanjska hidrantska mreža za gašenje požara ne postoji na lokaciji skladišta „Rabić“ u Derventi.

2.4.3. Oprema za specifične poslove koje obavljaju pripadnici OSBiH

Zaštitna oprema za lica koja rade na uništenju MiMES-a morala bi uključivati maske s filterima za zaštitu disajnih puteva. Takve maske se dostavljaju, ali se njihova specifičnost ogleda u tome što se mogu kratko upotrebljavati, te bi ih trebalo konstantno nabavljati. **Inspektorska klijesta koja koriste pojedini inspektorski timovi su nekvalitetna** - nije vidljiv njihov otisak. **Rukavice** koje koriste inspektorski timovi većinom su nabavljene vlastitim sredstvima profesionalnih vojnih lica, a rukavice koje im dostavi nadležna komanda/GLB često **nisu zadovoljavajućeg kvaliteta**.⁵

Lica koja obavljaju stražu nemaju adekvatne uniforme za zaštitu od kiše, zbog čega je potrebno što prije riješiti problem dotrajalih uniformi kroz sistem javnih nabavki, jer je nedopustivo da bilo koji pripadnik Oružanih snaga BiH kupuje opremu vlastitim sredstvima. Profesionalna vojna lica u posjećenim deminerskim timovima naglašavaju da su **makaze koje koriste lošeg kvaliteta, te da nemaju adekvatne torbe za transport opreme za deminiranje** (dio opreme prenose u dekama).

Izvor podataka korištenih u tekstu su pritužbe, ali i posjete vojnog povjerenika perspektivnim i neperspektivnim lokacijama na upotrebi u Oružanim snagama BiH. Bez obzira na stav prema neperspektivnim lokacijama, **vojni povjerenik želi naglasiti da su po pitanju sigurnosnog rizika po život i zdravlje pripadnika Oružanih snaga BiH, ali i uticaja na okolinu, perspektivne i neperspektivne lokacije izjednačene.** Poslovi i zadaci koje rade pripadnici Oružanih snaga BiH u perspektivnim skladištima MiMES-a ne razlikuju se od poslova i zadataka koji se obavljaju u neperspektivnim skladištima, te bi zbog toga trebalo obezbijediti jednake uslove za siguran boravak i rad lica koja su svakodnevno u kontaktu s materijama opasnim po zdravlje i život.

2.5. Naknade koje nemaju karakter plaće

Profesionalnim vojnim licima koja iz jedne jedinice odlaze na drugu lokaciju evidentira se da su na službenom putovanju pa, s obzirom da nisu na svom formacijskom mjestu, gube brojne dodatke na plaću.

Prema Odluci Vijeća ministara BiH o posebnim dodacima na plaću za profesionalna vojna lica u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 213/08, od 3.12.2008., lica koja rade na delaboriranju municije, bombi i eksploziva ostvaruju dodatak za rad na dužnosti na kojima je lice izloženo djelovanjima štetnim po zdravlje i to u iznosu 10 % od osnovice za obračun

⁵ Podaci korišteni u tekstu dobiveni su tokom posjeta vojnog povjerenika nekim od inspektorskih timova i odnose se samo na stanje u posjećenim timovima.

plaće, a smatraju da imaju pravo na dodatak u iznosu 100 % od osnovice za obračun plaće. Ministarstvo odbrane BiH je vojnom povjereniku dana 5.11.2014. dostavilo Prednacrt izmjene Odluke Vijeća ministara BiH o posebnim dodacima na plaću za PVL u MOBiH i OSBiH, broj: 213/08, od 3.12.2008., ali vojni povjerenik još uvijek nema informaciju da je Ministarstvo odbrane BiH uputilo prijedlog izmjene pomenute odluke Vijeću ministara BiH.

U vezi s Odlukom Vijeća ministara BiH o posebnim dodacima na plaću za profesionalna vojna lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH, broj: 213/08, od 3.12.2008., u nastavku navodimo akte koje je vojni povjerenik uputio Ministarstvu odbrane BiH po pitanju pomenute odluke, te odgovore Ministarstva odbrane BiH.

1. Vojni povjerenik, aktom broj: UP1/05/3-50-17-1-30/14, od 1.10.2014., zatražio dostavljanje Prijedloga izmjena Odluke;
2. Ministarstvo odbrane BiH, aktom broj: 10-34-1-3811-1/14, 5.11.2014. dostavilo Prednacrt izmjene Odluke;
3. Vojni povjerenik, aktom broj: UP1/05/3-50-17-1-30/14, od 21.4.2015., zatražio konačan prijedlog izmjena, jer je u Prednacrtu, kao zadnji rok za dostavljanje primjedbi i prijedloga, bio naveden 21.11.2014.;
4. Dana 3.12.2015., kao sastavni dio dopisa upućenog MOBiH u predmetu Ž. K., zatraženo da nam se dostave podaci u kojoj je fazi izmjena Odluke;
5. Aktom broj: 10-34-7-1227-3/16, od 26.4.2016., Ministarstvo odbrane BiH dostavilo Prijedlog izmjene Odluke;
6. Vojni povjerenik, aktom broj: 05/3-03-982,2/16, od 28.9.2016., tražio od Ministarstva odbrane BiH podatak u kojoj fazi je procedura izmjene Odluke;
7. **Aktom broj: 10-03-10-4635-21/16, od 1.11.2016., Ministarstvo odbrane BiH obavijestilo je vojnog povjerenika da materijali vezani za predmetnu Odluku nisu upućeni Vijeću ministara BiH u daljnju proceduru.**

2.6 Pritužbe koje su se odnosile na obustavu proces unapređenja u skladu s Planom unapređenja za 2015. godinu

Određen broj profesionalnih vojnih lica (18) uputio je vojnom povjereniku pritužbe, a zbog obustave procesa unapređenja prema Planu unapređenja za 2015. godinu. Imenovani su u pritužbama naveli da ih je Jedinstvena komisija za unapređenje predložila za unapređenje, ali da je 27.1.2016. Kolegij Ministarstva odbrane BiH donio zaključak prema kojem lica koja su predložena za unapređenje u VES personalne službe, kao i lica koja imaju završen drugi ciklus studija po Bolonjskom sistemu obrazovanja neće biti unaprijeđena.

Vojni povjerenik je 25.1.2016. zatražio od Ministarstva odbrane BiH informaciju u vezi s obustavom postupka unapređenja profesionalnih vojnih lica prema Planu unapređenja za 2015. godinu.

Ministarstvo odbrane BiH je u svom odgovoru broj: 10-34-3-6-74/15, od 4.2.2016., između ostalog navelo *da je proces unapređenja oficira još u toku i da nije realiziran zbog zahtjeva za dodatnim analizama i prijedlogom mjera za rješavanje situacije koja je vezana za status lica s akademskim zvanjem master, pri čemu su prema nadležnim institucijama BiH upućeni akti kojima Ministarstvo odbrane BiH traži mišljenje ovih institucija o ekvivalenciji naučnih zvanja.* Također, navedeno je da u odnosu na Plan unapređenja i prijedlog komisija za unapređenje, postupajući u skladu sa zaključcima sa 11. sjednice Stručnog kolegija Ministarstva odbrane BiH, nisu unaprijeđena lica u personalnoj službi (12 vojnih lica) i lica koja je komisija predložila za unapređenje u čin brigadira, kod kojih je master tretiran kao zvanje magistra nauka. **Ministarstvo odbrane BiH nije dalo pojašnjenje zbog čega je obustavljen proces unapređenja u viši čin 11 vojnih lica u personalnoj službi.**

Specifičnost cijelog postupka koji je vodio vojni povjerenik po pitanju obustave unapređenja ogleda se i u interesovanju Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH Parlamentarne skupštine BiH, koja je vojnom povjereniku uputila Zaključak, broj: 03/1-50-14-7-17/16, od 15.2.2016. (u daljnjem tekstu: Zaključak) u kojem je u tački 1. navedeno: *"Obavezuje se parlamentarni vojni povjerenik BiH da u okviru svojih nadležnosti izvrši uvid u procedure unapređenja oficira Oružanih snaga BiH po konkursu koji je proveden krajem 2015."*

Na osnovu Zaključka vojni povjerenik je 22.2.2016. zatražio od Ministarstva odbrane BiH da Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH dostavi kompletnu dokumentaciju u vezi s unapređenjem oficira prema Planu unapređenja za 2015. godinu, kao i posebno očitovanje ministricе odbrane BiH o donošenju odluke obustave procesa unapređenja za oficire u personalnoj službi, te oficira koji su završili drugi ciklus obrazovanja po Bolonjskom sistemu obrazovanja.

Kako Ministarstvo odbrane BiH nije odgovorilo na zahtjev vojnog povjerenika u razumnom roku, vojni povjerenik je 24.3.2016. uputio urgenciju na zahtjev za dostavu dokumentacije.

Ministarstvo odbrane BiH je 29.3.2016. aktom broj: 10-34-3-6-96/15, od 8.3.2016., dostavilo traženu dokumentaciju i pojašnjenja zbog čega je obustavljen proces unapređenja za oficire u personalnoj službi, te oficire koji su završili drugi ciklus obrazovanja po Bolonjskom sistemu obrazovanja.

U svom odgovoru Ministarstvo odbrane BiH je, između ostalog, navelo sljedeće:

(...) postupajući u skladu s odredbama Zakona o službi, član 5. stav (c), uvažavajući preporuke Generalnog inspektorata koje su date u aktu GI, broj: 05-03-32-1-1-90-9/15, od 10.11.2015., raspravu i zaključke sa 11. sjednice Stručnog kolegija MOBiH, donesena je Odluka MOBiH, broj: 10-34-3-6-72/15, od 3.2.2016., kojom je definirano da se u odnosu na Plan unapređenja i prijedlog komisija za unapređenje, neće vršiti unapređenje lica u personalnoj službi.

(...) lica koja je komisija predložila za unapređenje u čin brigadira, kod kojih je master tretiran kao zvanje magistra nauka, kao zakonski uslov za unapređenje, u skladu s Planom unapređenja za 2015., razmatrati po dobivanju mišljenja nadležnih institucija. Konačna odluka MOBiH po dostavljenim mišljenjima još nije donesena.

Istovremeno, Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH zaprimio je 29.3.2016. akt Ministarstva odbrane BiH, broj: 10-34-3-6-104/15 od 22.03.2016., kojim Ministarstvo odbrane BiH obavještava da je **"Naredbom MO BiH, broj: 10-34-3-6-102/15 od 17.3.2016., završen proces unapređenja u skladu s Planom unapređenja u 2015. godini. Spomenutom naredbom o unapređenju obuhvaćeno je 18 vojnih lica, i to šest vojnih lica kod kojih je drugi ciklus studija tretiran kao zvanje magistra nauka, kao zakonski uslov za unapređenje, i 12 vojnih lica u personalnoj službi."**

U skladu s ovim aktom Ministarstva odbrane BiH, vojni povjerenik obustavio je daljnje istražne radnje u vezi s predmetnim pitanjem, jer su pritužbe riješene u korist njihovih podnosilaca.

2.7 Pritužbe koje se odnose na postupak postavljenja profesionalnih vojnih lica

Postupak postavljenja profesionalnih vojnih lica u Oružanim snagama BiH provodi se u skladu s Pravilnikom o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH, broj: 10-02-3-1584/16, od 5.4.2016. (u daljnjem u tekstu: Pravilnik o profesionalnom razvoju), kojim je stavljen van snage Pravilnik o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH broj: 10-02-3-3172/13, od 28.8.2013.

Jedna od novina koju unosi Pravilnik o profesionalnom razvoju jeste ukidanje rang-lista, umjesto kojih sada postoje liste uspješnosti. Na osnovu potreba službe vrši se izbor za postavljenje razmatranjem pet, a izuzetno sedam, najuspješnijih kandidata s liste uspješnosti koji ispunjavaju uslove upražnjenog FM. Pomenuta odredba drugačija je od odredbe člana 30. stav (3) Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH iz 2013. godine, u kojoj se navodi: **„na osnovu prioriteta iz stava 1) vrši se postavljenje najbolje rangiranih kandidata“**.

Vojni povjerenik je u 2016. godini zaprimio veći broj pritužbi profesionalnih vojnih lica koje su se odnosile na nepravilnosti u postupku postavljenja. Provodeći istražne radnje, vojni povjerenik utvrdio je da je većina pritužbi koje se odnose na ovu oblast osnovana, a u nastavku izdvajamo neke slučajeve.

Predmet broj: UP1/05/3-50-17-1-17/16: Podnosilac pritužbe naveo je da ima saznanja da će na određeno formacijsko mjesto biti postavljeno profesionalno vojno lice koje se, u odnosu na njega koji je prvorangirani, nalazi na osmom mjestu na rang-listi. Nakon provedenog postupka po pritužbi utvrđeno je da su Odlukom ministricе odbrane BiH, broj: 06-36-1-451-20/14, od 14.3.2016., na prijedlog načelnika Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH, ***naknadno*** propisani uslovi za postavljenje na predmetnu formacijsku dužnost. U pomenutoj odluci navedeno je da je za dato formacijsko mjesto potrebna stručno-specijalistička osposobljenost iz oblasti humanitarnog deminiranja u skladu sa 10 standarda IMAS-a, STANAG-a i AEDOP-a. Vojni povjerenik smatra, a to je konstatirao u Zaključku broj: UP1/05/3-50-17-1-17/16, od 17.6.2016., da je time ***narušen princip jednakih mogućnosti***

koji je, zajedno s *principom transparentnosti i pravičnosti*, zagarantiran pozitivnim pravnim propisima.

Utvrdivanjem dodatnih uslova za postavljenje na predmetnu formacijsku dužnost *derogirane su rang-liste za postavljenje* formirane u skladu s Pravilnikom o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 10-02-3-3572/13, od 28.8.2013., koji je bio na snazi u to vrijeme.

Imajući u vidu ulogu vojnog povjerenika, domaći i međunarodni pravni okvir u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda, kao i sve učestaliju pojavu uskraćivanja jednakih mogućnosti svim pripadnicima Oružanih snaga BiH, vojni povjerenik je u pomenutom zaključku ukazao na obavezu Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH *da se profesionalna vojna lica najbolje rangirana na rang-listama odnosno listama uspješnosti, kao što je podnosilac pritužbe, tretiraju s punim uvažavanjem njihovih kvalifikacija i kvaliteta, te da se u skladu s tim vrši i njihovo postavljenje.*

Predmet broj UP1-05/3-50-17-1-22/16: Vojni povjerenik je, postupajući po pritužbi, zatražio od Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH, te od Sektora za upravljanje personalom Ministarstva odbrane BiH, očitovanje u vezi s rješavanjem statusa podnosioca pritužbe.

U svom zahtjevu za očitovanje vojni povjerenik posebno je istakao: *Podnosilac pritužbe je u periodu od 1.1.2012. do 1.12.2012. bio postavljen na pukovničko mjesto, nakon čega je, zbog prijave mobinga, dobio premještaj - postavljen na majorsku poziciju.*

S obzirom na uvjeravanja nadležnih da je to samo privremeno rješenje, a kako su od tada prošle skoro četiri godine, vojni povjerenik tražio je informaciju o tome šta je učinjeno po pitanju statusa podnosioca pritužbe i kada će biti vraćen na pukovničku poziciju.

Vojni povjerenik skrenuo je pažnju na to da je tokom provođenja postupka u 2012. godini u vezi s pitanjem mobinga nad profesionalnim vojnim licem utvrđena osnovanost navoda podnosioca pritužbe, akt Generalnog inspektorata Ministarstva odbrane BiH, broj: 05-03-32-1-1-82-26/12, od 7.12.2012. Također, bitna činjenica je i da je Rješenjem MOBiH, broj: 10-34-5-3432-7/12, od 12.10.2012., utvrđeno da nema elemenata za pokretanje disciplinskog postupka protiv podnosioca pritužbe.

Iz navedenog se može zaključiti da su poremećeni međuljudski odnosi u Uredu za odnose s javnošću riješeni na štetu podnosioca pritužbe, i to premještajem na nižu poziciju što se i može tumačiti, kako to tumači podnosilac pritužbe, kao kazna izrečena zbog prijave mobinga, naročito imajući u vidu činjenicu da nije bilo osnova za provođenje disciplinskog postupka protiv podnosioca pritužbe.

Zajednički štab Oružanih snaga BiH je aktom broj: 16-08-34-1-119-235/16, od 15.6.2016., izvijestio vojnog povjerenika, između ostalog, o sljedećem:

Imajući u vidu da je u skorije vrijeme određen broj brigadira penzionisan u skladu s naredbom MOBiH, pošto su ispunili uslove za prijevremenu penziju, data formacijska mjesta ostala su upražnjena. U skladu s planiranim pomjeranjima i planiranim popunama navedenih formacijskih mjesta, podnosiocu pritužbe bit će ponuđena jedna od pukovničkih pozicija.

Također, Ministarstvo odbrane BiH dostavilo je vojnom povjereniku obavještenje broj: 10-34-1-2330-1/16, od 22.6.2016., u kojem je navedeno:

Obavještavamo vas da je prijedlogom načelnika Zajedničkog štaba OSBiH, broj: 10-08-34-3-39-80/16, od 16.6.2016., podnosilac pritužbe predložen za postavljenje na dužnost u Operativnoj komandi OSBiH, formacijski čin: pukovnik. (...) Ministarstvo odbrane će na osnovu ovog prijedloga uraditi naredbu kojom će podnosilac pritužbe biti postavljen na predloženu dužnost s danom 20.6.2016.

2.8. Premještaj i postavljenje pripadnika Deminerskog bataljona na drugo formacijsko mjesto

Premještaj i postavljenje pripadnika deminerskog bataljona, Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH, na drugo formacijsko mjesto jedna je od oblasti u kojoj je, zahvaljujući posredovanju vojnog povjerenika, situacija riješena u korist profesionalnih vojnih lica.

Pripadnici Deminerskog bataljona Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH obratili su se vojnom povjereniku pritužbama u kojima su iskazali nezadovoljstvo zbog mogućeg premještaja i postavljenja na drugo formacijsko mjesto (FM). Podnosioci pritužbi naveli su da su odbili potpisati izjave kojima pristaju na premještaj i postavljenje na novo FM. Također, naveli su i činjenicu da će, u slučaju da budu premješteni na druga FM, sa 31.12.2016. (kada im ističe ugovor o profesionalnoj vojnoj službi) morati napustiti Oružane snage BiH.

U skladu s članom 4. stav (1) tačka a) u vezi s članom 7. st. (1) tačka b) i st. (2) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), te čl. 5. i 7. Pravilnika o saradnji parlamentarnog vojnog povjerenika BiH s Ministarstvom odbrane BiH, Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 01,02-34-6-1428/09, od 5.1.2010., vojni povjerenik zatražio je od Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH dostavljanje potpune informacije o navedenom.

U odgovoru Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH, broj: 16-08-34-1-119-542/16, od 6.12.2016., navedeno je da prijedlog Operativne komande Oružanih snaga BiH, sadržan u aktu broj: 16-14-08-34-3-62-668/16, od 21.10.2016., **koji se odnosio na premještaj podnosioca pritužbi iz Brigade taktičke podrške, nije prihvaćen. Zajednički štab Oružanih snaga BiH nije prihvatio navedeni prijedlog, jer bi premještajem podnosioca pritužbi van deminerskog bataljona istovremeno bio ispunjen uslov za prestanak profesionalne vojne službe tim profesionalnim vojnim licima, na osnovu člana 101. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12 i 41/16), jer su stariji od 35 godina.**⁶

⁶ Član 14. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o službi u Oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 41/16): U članu 101. stav (1) mijenja se i glasi: "(1) Maksimalna dužina trajanja službe

2.9. Pritužbe koje su se odnosile na nemogućnost produženja ugovora o profesionalnoj vojnoj službi

Vojni povjerenik je u izvještajnom periodu zaprimio i značajan broj pritužbi profesionalnih vojnih lica iz kategorije vojnika, a koje su se odnosile na nemogućnost produženja ugovora o profesionalnoj vojnoj službi zbog dužine vremena provedenog na bolovanju tokom važećeg ugovora.

S tim u vezi, vojni povjerenik je u aktu *broj: UPI-05/3-50-17-1-29/16, od 10.06.2016.*, koji je upućen Ministarstvu odbrane BiH, iznio sljedeći stav i mišljenje:

1. Vojni povjerenik podržava mišljenje Generalnog inspektorata Ministarstva odbrane BiH (sadržano u aktu Generalnog inspektorata Ministarstva odbrane BiH, broj: 05-03-32-1-1-68-6/16, od 24.5.2016.) da je **član 5. stav 3) Odluke Ministarstva odbrane BiH broj: 10-34-3-7-108/15, od 5.11.2015.**, s obzirom na to da obuhvata samo jednu kategoriju (vojnike), **suprotan članu 28. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH** ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12) **i da ga treba staviti van snage**. Vojni povjerenik, kao i Generalni inspektorat Ministarstva odbrane BiH, smatra da komisije koje odlučuju o produženju ugovora isključivo treba da se pridržavaju odredbi Zakona o službi u Oružanim snagama BiH, sadržanim u članu 5. stav 1) navedene odluke. Također, eventualne zloupotrebe bolovanja profesionalnih vojnih lica treba rješavati primjenom odredbi Zakona o službi u Oružanim snagama BiH, odnosno Pravilnika o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku broj: 13-02-3-1627/10, od 1.4.2010.
2. Vojni povjerenik očekuje da će se komisije koje odlučuju o produženju ugovora o profesionalnoj vojnoj službi u svom radu pridržavati predloženih mjera ministrice odbrane BiH, koje su identične mišljenju Generalnog inspektorata Ministarstva odbrane BiH, a koje u potpunosti podržava i vojni povjerenik.

U pojedinačnim aktima koji su dostavljeni u formi odgovora podnosiocima pritužbi, vojni povjerenik naglasio je da on nema ovlaštenja da utiče na odluku Ministarstva odbrane BiH, kao ugovorne strane, u vezi sa sklapanjem ili produženjem ugovora o profesionalnoj vojnoj službi, već u tom procesu nadzire da li se poštuje princip jednakih mogućnosti i da li su svi propisani kriteriji ispoštovani.

profesionalnih vojnih lica u Oružanim snagama je: a) oficiri - do navršениh 55 godina života, b) podoficiri (OR 5 - 9) - do navršениh 55 godina života, c) vojnici (ORI - 4) - do 35 godina života, izuzev vojnika raspoređenih i angažiranih na poslovima deminiranja i uništavanja neeksplozivnih ubojitih sredstava (NUS) čija služba traje **najduže do 38 godina života**".

2.10. Određivanje vršioca dužnosti

Određivanje vršioca dužnosti regulirano je članom 138. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12):

(1) Umjesto profesionalnog vojnog lica koje je privremeno spriječeno vršiti dužnost određuje se vršilac dužnosti. (2) Vršilac dužnosti može se odrediti i na upražnjeno formacijsko mjesto. (3) Vršenje dužnosti može trajati najduže godinu dana od dana stupanja na dužnost. (4) Vršilac dužnosti može se odrediti za formacijsko mjesto istog, neposredno višeg odnosno neposredno nižeg čina. (5) Ako je to uslov za unapređenje, vrijeme provedeno na dužnosti iz st. (1) i (2) ovog člana računa se kao da je profesionalno vojno lice postavljeno na dato formacijsko mjesto. (6) Profesionalno vojno lice koje je određeno u skladu sa st. (1) i (2) ovog člana zadržava status i sva prava njegovog prethodnog formacijskog mjesta, ako je to za njega povoljnije.

Određivanje vršioca dužnosti regulirano je i članom 22. Pravilnika o stanjima u toku službe za profesionalna vojna lica, broj: 10-02-3-3254/11, od 14.7.2011.

Uzmemo li u obzir odredbu člana 138. stav (5) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH, vidimo da **profesionalna vojna lica kao vršioci dužnosti ostvaruju benefite određenog formacijskog mjesta, te analogno tome zaključujemo da ta lica moraju ispunjavati uslove za postavljenje na dato formacijsko mjesto.** U prilog ovoj tvrdnji govori i član 138. stav (6) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH, u kojem se navodi: *“Profesionalno vojno lice, koje je određeno u skladu sa st. (1) i (2) ovog člana, zadržava status i sva prava prethodnog formacijskog mjesta, ako je to za njega povoljnije.”* Ovdje je potrebno naglasiti formulaciju **“ako je to za njega povoljnije”** iz koje proizilazi da profesionalno vojno lice može izabrati da ima status i sva prava formacijskog mjesta na koje je određeno za vršioca dužnosti.

Postupajući po pritužbama zaprimljenim u Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH, **utvrđeno je da postoji određeni broj profesionalnih vojnih lica koja su postavljena za vršiocyte dužnosti na određena formacijska mjesta, iako za to ne ispunjavaju potrebne uslove.** Tako je za vršioca dužnosti na formacijsko mjesto OF – 5 postavljeno profesionalno vojno lice koje ne ispunjava uslov koji se odnosi na provedene tri godine u ličnom činu, iako je to uslov za postavljenje propisan članom 12. stav (4) tačka e) Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 10-02-3-3572/13, od 28.8.2013. (u daljnjem tekstu: Pravilnik). Dalje, utvrđeno je da je profesionalno vojno lice postavljeno na formacijsko mjesto OF – 5 bez odgovarajuće vojno-evidencijske specijalnosti, iako taj uslov nalažu član 132. stav (1) tačka c) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH i član 28. stav (1) tačka c) Pravilnika, ne ispunjava ni uslov koji se odnosi na tri godine provedene u ličnom činu.

S obzirom na utvrđeno, vojni povjerenik je Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH izdao Preporuku, broj: UP1-05/3-50-17-1-37/15, od 8.2.2016., u čijoj tački 1. je navedeno:

1. **Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH dužni su osigurati da se prilikom određivanja vršioca dužnosti primijenjuju isti kriteriji koji su propisani pozitivnim propisima za postavljenje na dato formacijsko mjesto, budući da i vršioci dužnosti ostvaruju određene benefite tog formacijskog mjesta, što u konkretnim slučajevima znači primjenu člana 132. stav (1) tačka c) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 88/05, 53/07, 59/09, 74/10 i 42/12), člana 12. stav (4) tačka e) i člana 28. stav (1) tačka c) Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 10-02-3-3572/13, od 28.8.2013.**

Na kraju, želimo skrenuti pažnju da je Preporuka izdata 8.2.2016. Nakon tog datuma došlo je do izmjena Zakona o službi u Oružanim snagama BiH (“Službeni glasnik BiH”, broj 41/16). Izmjenama je obuhvaćen i pomenuti član 138. Zakona i to tako da je u dodatom stavu (8) potvrđen stav vojnog povjerenika da **profesionalna vojna lica kao vršioci dužnosti ostvaruju benefite određenog formacijskog mjesta, te da ta lica moraju ispunjavati uslove za postavljenje na dato formacijsko mjesto.**

U članu 25. Zakona o izmjenama i dopunama Zakon o službi u Oružanim snagama BiH (“Službeni glasnik BiH”, broj 41/16) određuje se: „U članu 138. iza stava (6) dodaju se novi st. (7) i (8) koji glase: "(7) Određivanje vojnog lica iz stava (1) ovog člana vrši se naredbom ministra odbrane ili načelnika Zajedničkog štaba Oružanih snaga, u skladu sa Zakonom.

(8) Uslovi koji su potrebni za vršioca dužnosti isti su kao i uslovi koji se traže za postavljenje".

2.11. Položajni dodatak

U izvještajnom periodu vojnom povjereniku obraćala su se profesionalna vojna lica kojima je uskrećeno pravo na naknadu položajnog dodatka.

Nakon provedenih istražnih radnji, vojni povjerenik izdao je Zaključak broj: UP1/05/03-50-17-1-27/15, od 9.3.2016., sljedećeg sadržaja:

1. Položajni dodatak u iznosu 3 % od osnovne plaće reguliran je članom 9. Odluke Vijeća ministara BiH o posebnim dodacima na plaću za profesionalna vojna lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH, broj: 213/08, od 3.12.2008. (u daljnjem tekstu: Odluka), **pri čemu nije u potpunosti jasna formulacija: „glavni narednici na svim nivoima u Oružanim snagama BiH“.**

2. Postupajući u predmetu, vojni povjerenik tražio je od Ministarstva odbrane BiH i Generalnog inspektorata pri Ministarstvu odbrane BiH da obrazlože na koja formacijska mjesta se odnosi formulacija: „glavni narednici na svim nivoima u Oružanim snagama BiH“ iz člana 9. Odluke, kao i **da li se pomenuti član jednako primjenjuje na sva profesionalna vojna lica.**
3. Iz svih prikupljenih podataka tokom postupka koji je vodio vojni povjerenik vidljivo je da su određena profesionalna vojna lica (S. D. i E. Š.) **ostvarivala pravo na naknadu položajnog dodatka, iako su bila u istom ili sličnom položaju kao i podnosilac pritužbe**, kome je od 1.9.2014. ukinuto pravo na naknadu pomenutog dodatka na plaću. **Tako neujednačena primjena propisa je neopravdana i svakako predstavlja kršenje principa jednakosti svih pred zakonom**, budući da je riječ o istom periodu u kojem lica u istom ili sličnom položaju ostvaruju različita prava po istom propisu.
4. Međutim, Ministarstvo odbrane BiH je aktom broj: 10-34-7-3870-10/14, od 10.12.2015., koji je upućen Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH, dostavilo spisak od pet dužnosti na koje se odnosi formulacija: „glavni narednici na svim nivoima u Oružanim snagama BiH“, **uz naglašavanje da samo profesionalna vojna lica postavljena na te dužnosti imaju pravo na položajni dodatak.**
5. Na osnovu toga, bit će stavljena van snage rješenja kojima je licima čiji su inicijali navedeni pod tačkom 3. Zaključka dodijeljen položajni dodatak, odnosno položajni dodatak će im biti ukinut, čime će ta lica biti izjednačena u pravima s podnosiocem pritužbe. **Time će se ujedno ukloniti neujednačenost u primjeni propisa.**
6. **Vojni povjerenik na kraju naglašava obavezu Ministarstva odbrane BiH i Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH da na lica koja se nalaze u istom ili sličnom položaju podjednako primjenjuju pozitivne pravne propise, kako bi se izbjegle situacije da pojedina lica gube određena prava, dok istovremeno takva prava ostvaruju lica koja su u istom položaju.** Takvo postupanje suprotno je Ustavu BiH, koji upućuje na primjenjivost Međunarodnog sporazuma o građanskim i političkim pravima⁷, gdje u članu 26. pomenutog sporazuma stoji: *“Sve osobe su jednake pred zakonom i imaju pravo, bez diskriminacije, na jednaku pravnu zaštitu.”*

⁷ Međunarodni sporazum o građanskim i političkim pravima (New York, 16.12.1966.) 999 U.N.T.S. 171 i 1057 U.N.T.S. 407, stupio na snagu 23.3.1976.

3. USLOVI ŽIVOTA I RADA U KASARNAMA ORUŽANIH SNAGA BiH

U članu 4. tačka f) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09) daje se ovlaštenje vojnom povjereniku da u bilo kojem trenutku posjeti jedinice i komande Oružanih snaga BiH i organizacione jedinice Ministarstva odbrane BiH, bez prethodne najave. Na osnovu navedenog člana, vojni povjerenik je tokom 2016. godine boravio u najavljenim i nenajavljenim posjetama (21 posjeta) jedinicama i komandama Oružanih snaga BiH. Cilj posjeta bio je da se kroz obilazak lokacija, te razgovor i diskusiju vojnog povjerenika i njegovih saradnika s profesionalnim vojnim licima izvrši procjena stanja ljudskih prava i sloboda pripadnika Oružanih snaga BiH, te na toj osnovi utvrde mogući pravci djelovanja vojnog povjerenika, shodno njegovim propisanim nadležnostima.

Većina teškoća, koje će u nastavku biti navedene, već je uočena prilikom prethodno obavljenih najavljenih i nenajavljenih posjeta vojnog povjerenika jedinicama i komandama Oružanih snaga BiH. Vojni povjerenik je i ranije isticao teškoće ove vrste u dosadašnjoj korespondenciji s nadležnima u Ministarstvu odbrane BiH i u Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH, kao i u izvještajima i informacijama upućivanim Zajedničkoj komisiji za odbranu i sigurnost BiH. U nastavku teksta dajemo pregled i detaljnije nalaze vojnog povjerenika s pojedinih lokacija koje je posjetio tokom 2016. godine.

3.1. Stanje u pješadijskim jedinicama Oružanih snaga BiH

Tokom 2016. godine vojni povjerenik obišao je pojedine pješadijske jedinice (brigade i bataljone) u sklopu najavljenih i nenajavljenih posjeta, između ostalog 4. pješadijsku brigadu (Čapljina), 5. pješadijsku brigadu (Tuzla), 6. pješadijsku brigadu (Banjaluka) i bataljone smještene u Zenici, Kiseljaku, Ustikolini, Orašju i Bijeljini.

Zbog bolje preglednosti, u nastavku navodimo probleme s kojima se susreću pješadijske jedinice Oružanih snaga BiH, uz napomenu da je riječ o teškoćama koje je vojni povjerenik saznao i zapazio prilikom obavljenih najavljenih i nenajavljenih posjeta tokom 2016. godine:

- problem kadrovske popunjenosti brigada (ovaj problem dodatno usložnjava povećan trend napuštanja Oružanih snaga BiH iz kategorije vojnika);
- nedostatak dovoljne količine namirnica (brašno, mlijeko, voće, povrće, začini), a samim tim i jednoličnost ishrane;
- problem redovnog snabdijevanja intendantskom opremom (uniforma i čizme);
- problem operativnosti vozila (prosjek starosti vozila 27 godina, velika i neracionalana ulaganja u njihovu popravku);
- pojedini objekti na pojedinim lokacijama prokišnjavaju. Grijna sezona iščekuje se s neizvjesnošću, jer su za prošlu grijnu sezonu plin dobili tek krajem ove sezone. Prostorije su tokom protekle grijne sezone zagrijavane na struju. Prostorije u kojima borave profesionalna vojna lica nisu okrečene.

Uzimajući u obzir sve navedeno, vojni povjerenik izražava zabrinutost zbog stanja uočenog tokom posjeta pješadijskim jedinicama u 2016. godini. Posebno je zabrinjavajući podatak o nedostatku brojnih namirnica, te nabavljanju konzervirane hrane, što rezultira suhim obrocima i jednoličnom ishranom. Ovo naročito predstavlja problem licima koja su upućena na stražu. Ako navedenom problemu loše ishrane dodamo i ukidanje određenih naknada na plaću prilikom upućivanja na stražu, mogli bismo zaključiti da je motivisanost profesionalnih vojnih lica za obavljanje poslova i zadataka dovedena u pitanje. Zabrinjava i činjenica da su motorna vozila na većini lokaciji stara i da su rizična za upotrebu čak i nakon što prođu tehnički pregled, zbog čega postoji bojazan od saobraćajnih nesreća.

3.2. Najavljene posjete Radionici za održavanje i uništenje municije i minsko-eksplozivnih sredstava „TROM“ Doboj

Vojni povjerenik boravio je 4.4.2016. u najavljenoj posjeti Tehničkoj radionici za održavanje i uništenje municije i minsko-eksplozivnih sredstava (MiMES), Doboj.

S vojnim povjerenikom i saradnicima u ovoj posjeti učestvovali su Ranko Ninković, samostalni izvršilac za pitanja odbrane i civilne komande nad Oružanim snagama BiH u Predsjedništvu BiH, i brigadir Martin L. Herrmann, vojni ataše Savezne Republike Njemačke u BiH. U obavljanju poslova i zadataka na ovoj lokaciji angažirano je ukupno 55 profesionalnih vojnih i civilnih lica.

Među teškoćama izdvajaju se: neadekvatna naknada za rad s opasnim materijama, nedostatak HTZ opreme (radna odjela, cipele, zimske jakne), nedostatak filtera za zaštitne maske, problem neadekvatnog grijanja u tehničkoj zoni kao i problem ventilacionog sistema (ventilacija urađena, ali nije obavljen njen servis).

Ovom prilikom vojni povjerenik je, zajedno sa ostalim učesnicima posjete, obišao lokaciju kasarne „3. maj“. Primjećeno je da su objekti kasarne kao i veliki dio opreme u dobrom stanju. Vojni povjerenik je prilikom ove posjete odvojeno razgovarao s kategorijom oficira, podoficira i vojnika, kao i sa civilnim licima koja rade na ovoj lokaciji.

Prilikom razgovora s vojnim povjerenikom, oficiri su istakli određene teškoće s kojima se susreću u radu, a koje se mogu grupisati u sljedeće kategorije:

- **Zaštitna oprema:** lica koja rade na uništenju MiMES-a morala bi imati maske za zaštitu disajnih puteva s filterima. Takve maske se dobavljaju, ali se njihova specifičnost ogleda u tome što se mogu kratko upotrebljavati, te bi ih trebalo konstantno nabavljati. No, dešava se da lica koja su, radeći na poslovima uništenja MiMES-a, izložena djelovanju materija štetnih po zdravlje, nemaju filtere za maske;
- **Dopuna u ishrani:** prema članu 9. stav (1) tačka b) Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru, broj: 11-02-3-2923/15, od 3.8.2015., profesionalna vojna lica i civilna lica koja rade na delaboraciji ubojitih sredstava imaju pravo na dopunu u

ishrani (Dopuna II- mliječni napitak između obroka ili uz neki od obroka). Prilikom posjete vojnog povjerenika prisutna lica navela su da trenutno nemaju mlijeko, odnosno nemaju dopunu II. konstantno.

- **Dodaci na plaću:** lica koja rade na delaboriranju municije, bombi i eksploziva ostvaruju dodatak za rad na dužnosti na kojima su izložena djelovanjima štetnim po zdravlje i to u iznosu 10 % od osnovice za obračun plaće, a smatraju da imaju pravo na dodatak u iznosu 100 % od osnovice za obračun plaće. Ministarstvo odbrane BiH je vojnom povjereniku dana 5.11.2014. dostavilo Prednacrt izmjene Odluke Vijeća ministara BiH o posebnim dodacima na plaću za PVL u MOBiH i OSBiH, broj: 213/08, od 3.12.2008., ali vojni povjerenik još uvijek nema informaciju o tome da je Ministarstvo odbrane BiH uputilo prijedlog izmjene pomenute odluke Vijeću ministara BiH
- **Problem uskladištenja sekundarnih sirovina.**

Profesionalna vojna lica iz kategorije podoficira i vojnika posebno su se interesirala za izmjene Odluke Vijeća ministara BiH o posebnim dodacima na plaću za PVL u MOBiH i OSBiH, broj: 213/08, od 3.12.2008., i to u dijelu koji tretira dodatak za rad na dužnosti na kojima je lice izloženo djelovanjima štetnim po zdravlje. Kao i oficiri, smatraju da imaju pravo na dodatak u iznosu 100 % od osnovice za obračun plaće, budući da rade u uslovima štetnim po zdravlje i opasnim po život.

Osim toga, naveli su da im **nedostaju uniforme** (jednu kapu, dvoje hlače i šest košulja koriste već šest godina).

Vojni povjerenik i članovi Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH boravili su 21.9.2016. u radnoj posjeti Tehničkoj radionici za održavanje i uništavanje municije i minsko-eksplozivnih sredstava (TROM) u Doboju. Na osnovu informativnog brifinga komandanta Komande logistike OSBiH, vojni povjerenik došao je do saznanja o određenim logističkim teškoćama, koje iznosi u nastavku:

- Nedostatak jedinstvenih terenskih uniformi, pri čemu valja istaći da su postojeće zalihe neupotrebljive zbog ekstremno velikih brojeva. Također je navedeno da nedostaje vojna zaštitna oprema i radna zaštitna oprema, što je nedopustivo s obzirom na prirodu poslova koje svakodnevno obavljaju lica raspoređena na ovoj lokaciji.
- Motorna vozila (terenska, teretna, putnička) su stara (od ukupnog broja operativnih motornih vozila oko 80 % je staro više od 30 godina). Dotrajalost motornih vozila je dostigla kritičan nivo koji ugrožava izvršenje zadataka jedinica OSBiH kao i sigurnost ljudi i sredstava koji se svakodnevno prevoze. To uzrokuje dodatni problem koji se ogleda u nerentabilnosti održavanja takvih motornih vozila kod vanjskih servisera (u jedinicama logistike OSBiH nedostaju adekvatni rezervni dijelovi). U zimskom periodu zbog nedostatka adekvatnih pneumatika dio motornih vozila nije operativan. S obzirom na sadašnje stanje, potrebno je pokrenuti proceduru nabavke novih motornih vozila po prioritetu (autobusi, sanitetska vozila, hladnjače, protupožarne cisterne).

- Zalihe motornih ulja i maziva ne zadovoljavaju potrebe budući da je zbog starosti vozila i, u tom kontekstu, velikog broja pređenih kilometara potrebna veća količina ulja i maziva za zamjenu i dosipanje. Osim toga, nedostaju i specijalna ulja za inženjerske i deminerske mašine. Također je navedeno da se motorna ulja i maziva djelimično isporučuju od dobavljača što predstavlja povredu ugovornih obaveza, odnosno nepotpuno ispunjenje ugovorne obaveze.
- Zalihe higijenskog materijala ne zadovoljavaju potrebe jedinica OSBiH. U okviru klase VIII.⁸ nedostaju individualni sanitetski kompleti za vojnike. U kontekstu snabdijevanja hranom i vodom navedeno je da ne postoje dovoljne količine flaširane vode na radiorelejnim čvorištima i drugim lokacijama koje nisu priključene na vodovodne sisteme. Poseban problem je neredovno snabdijevanje namirnicama, te se često dešava da brojni artikli nedostaju (voće, povrće).
- Zalihe klase VII.⁹ po vrsti i količini ne zadovoljavaju potrebe svih jedinica OSBiH. Veći dio sredstava u okviru ove klase je zastario sa isteklim resursima za korištenje.
- Problem uskladištenja sekundarnih sirovina, na koji je vojni povjerenik skrenuo pažnju u Informaciji o najavljenom posjeti tehničkoj Radionici za održavanje i uništenje municije i minsko-eksplozivnih sredstava „TROM“ Doboj, broj: 05/3-03-982,1/16, još uvijek nije riješen i potrebno je što prije preduzeti mjere na njegovom otklanjanju, budući da je zbog prisustva sekundarnih sirovina ugrožena sigurnost pripadnika OSBiH na lokaciji radionice.

3.3. Nenajavljena posjeta vodu za deminiranje vojnih objekata i Prvom vodu Prve deminerske čete Deminerskog bataljona

Vojni povjerenik boravio je 21.06.2016. u nenajavljenoj posjeti vodu za deminiranje vojnih objekata (Deminerski bataljon) na lokaciji kasarne „Filipovići“ i I. vodu I. deminerske čete Deminerskog bataljona na deminerskom radilištu Cvilin – Ovčija njiva.

Pripadnici Oružanih snaga BiH u sastavu voda za deminiranje vojnih objekata istakli su da ishrana nije adekvatna. **Obroci su jednolični i pretežno suhi (od tri obroka koja dobivaju, dva obroka uključuju hranu iz konzerve), a sokove ne dobivaju redovno.** Pripadnike ovog voda tokom deminiranja na području kasarne „Filipovići“ hranom snabdijeva 3. pješadijski bataljon smješten u kasarni „Kosova“.

Profesionalna voja lica s kojima je obavljen razgovor na ovoj lokaciji iskazali su nezadovoljstvo i zbog načina obračuna određenih novčanih naknada. Najveće nezadovoljstvo, kako navode, izaziva činjenica da veći dio godine provedu na službenom putu, te iz tog razloga gube brojne naknade zbog ograničenja kumuliranja naknada propisanog u članu 12. Odluke Vijeća ministara BiH o načinu i postupku ostvarivanja prava

⁸ Klasa VIII. Sanitet. Sanitetska sredstva uključujući sanitetsku opremu i rezervne dijelove specifične za sanitetsku opremu.

⁹ Klasa VII. Osnovna sredstva kao što su lanseri, tenkovi, pokretne mehaničarske radionice, lako naoružanje i vozila.

zaposlenih u institucijama BiH na naknadu za službeno putovanje, broj: 241/11, od 21.12.2011.

Vojni povjerenik posjetio je deminersko radilište Cvilin – Ovčija njiva gdje trenutno poslove deminiranja obavlja Prvi vod Prve deminerske čete Deminerskog bataljona.

Profesionalna vojna lica na lokaciji navela su da su motorna vozila, koja koriste za pristup ovoj isturenoj lokaciji, stara, te da benzin ne dobivaju redovno. Dodatni problem predstavlja održavanje motornih vozila koje se vrši u Širokom Brijegu. Naglašavaju da su makaze koje koriste lošeg kvaliteta, te da nemaju adekvatne torbe za transport opreme za deminiranje (dio opreme prenose u dekama). Zbog položaja deminerskog radilišta u kontekstu udaljenosti, problem predstavlja i medicinska zaštita, posebno nedostatak seruma protiv zmijskog otrova. Što se tiče uniformi, navode da ih ne dobivaju redovno, te da zbog toga nose uniforme koje su u lošem stanju.

Bez obzira na sve uočene teškoće s kojima se u radu susreću profesionalna vojna lica prilikom obavljanja poslova deminiranja, vojni povjerenik je izrazio svoje pohvale budući da profesionalno obavljaju svoje zadatke s vidljivim rezultatima rada.

3.4. Skladišta za smještaj i sortiranje municije i minsko-eksplozivnih sredstava „Gabela“ u Čapljini, „Duži“ u Trebinju, skladište naoružanja i vojne opreme „Rabić“ u Derventi

Vojni povjerenik boravio je 19. i 20.4.2016. u nenajavljenoj posjeti komandi 4. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH i lokacijama za smještaj i sortiranje municije „Gabela“ i „Duži“. **Cilj posjete bio je obilazak inspektorskih timova koji rade na utvrđivanju kvantitativno-kvalitativnog stanja municije i minsko-eksplozivnih sredstava (u daljnjem tekstu: inspektorski timovi), te utvrđivanje da li su otklonjeni problemi u radu inspektorskih timova, koji su sadržani u Izvještaju o radu vojnog povjerenika za 2015. godinu.**

Vojni povjerenik je prilikom posjete **skladištu „Gabela“** obišao lokaciju (*perspektivna lokacija*) na kojoj je smješteno ovo skladište, obavio razgovor s pripadnicima inspektorskih timova, s vojnicima za manipulativne radove, kao i s profesionalnim vojnim licima koja su u tom trenutku davala stražu na lokaciji. Zapažanja vojnog povjerenika su sljedeća:

- na lokaciji na kojoj se nalaze skladišta za smještaj i sortiranje MiMES - a urađena je žičana ograda u dužini 2,5 kilometra;
- hidrantska mreža je u funkciji, ali su crijeva nekvalitetna (ne mogu izdržati pritisak vode), te bi ih trebalo zamijeniti kvalitetnijim;
- na lokaciji se nalaze PP aparati, ali je samo dio njih servisiran;
- pojedina skladišta prokišnjavaju (vidljivi tragovi prokišnjavanja na plafonu skladišta u koja je ulazio vojni povjerenik), potrebna rekonstrukcija krovova skladišta koji prokišnjavaju;

- **nedostaju polimetri u svim skladištima (već duže vremena na ovoj lokaciji uopće nema polimetara)**, vojni povjerenik smatra da ih je, zbog njihove neophodnosti za rad, potrebno nabaviti u što kraćem roku;
- **nedostaju palete i lastra** koji služe za dislociranje neispravnog MiMES-a;
- **inspektorska kliješta su nekvalitetna** (nije vidljiv njihov otisak);
- **rukavice** koje koriste inspektorski timovi većinom su nabavljene iz vlastitih sredstava profesionalnih vojnih lica, rukavice koje im dostavi nadležna komanda/GLB (a trenutno ih nema na stanju) **nisu zadovoljavajućeg kvaliteta**;
- posebnu teškoću predstavlja **dotrajala uniforma, pogotovo čizme** (dostavljene čizme nisu odgovarajućih veličina, te su ih profesionalna vojna lica primorana kupovati vlastitim sredstvima);
- **nedostaju dovoljne količine sredstava za higijenu**;
- **ishrana nije adekvatana s obzirom na prirodu posla koji obavljaju inspektorski timovi, a posebnu teškoću predstavlja nedostatak mlijeka**. Mlijeko nije dostavljano duže vremena (postoje i situacije u kojima se dostave veće količine mlijeka s kratkim rokom trajanja, pa su ga profesionalna vojna lica primorana iskoristiti u što kraćem roku). **Ishrana straže je jednolična i nekvalitetna**;
- **nedostaje dovoljan broj profesionalnih vojnih lica za osiguranje lokacije** na kojoj je smješteno skladište „Gabela“ (radi se o većoj lokaciji);
- jedna od teškoća je i održavanje lokacije (za potrebe održavanja ove lokacije nabavljen je samo jedan trimer);
- **stanje i operativnost motornih vozila nisu zadovoljavajući, posebnu teškoću predstavlja nedostatak namjenskih vozila** (istim vozilom prevoze se i nafta i hrana).

Dana 20.4.2016. vojni povjerenik sa saradnicima posjetio je lokaciju za smještaj MiMES-a „Duži“ (neperspektivna lokacija).

Na osnovu razgovora s profesionalnim vojnim licima i obilaska lokacije, vojni povjerenik došao je do sljedećih saznanja:

- **Stanje infrastrukture:** objekti su stari, ali, prema riječima prisutnih lica tokom razgovora, ispunjavaju minimum sigurnosti za smještaj municije. **Zabrinjava podatak da se u objektima nalazi količina čistog eksploziva koja premašuje dozvoljenu normu za 180 t, što predstavlja potencijalnu opasnost od eksplozije, čime su ugrožena lica na lokaciji, ali i okolina.** Na lokaciji postoje kontejneri za smještaj ljudstva, od kojih se jedan oprema za trpezariju. Hidrantska mreža je u zadovoljavajućem stanju. Gromobranska instalacija zahtijeva popravku. **Nedostaje poseban skladišni prostor za smještaj rashodovanog MiMES-a koji je potrebno uništiti.** Zbog toga je takav MiMES smješten u istim objektima kao i onaj za koji je kontrolom utvrđeno da je ispravan, te je potrebno ubrazati procedure transporta neispravnog MiMES-a.
- **Stanje opreme:** polimetri na ovoj lokaciji postoje, ali ih je nužno baždariti. Problem predstavlja nedostatak paleta i rukavica, koje bi trebale imati aluminijsku nit zbog

uzemljenja. Prisutna lica su posebno navela problem dotrajalih uniformi, prvenstveno čizama. Uočeno je da su pojedina profesionalna vojna lica imala puknute čizme. Lica koja obavljaju stražu navela su da nemaju adekvatna kišna odijela, zbog čega je potrebno što prije riješiti problem dotrajalih uniformi kroz sistem javnih nabavki, jer je nedopustivo da bilo koji pripadnik Oružanih snaga BiH kupuje opremu vlastitim sredstvima. Inspektorska kliješta su nekvalitetna (nije vidljiv otisak). Oprema za pružanje prve pomoći postoji na lokaciji, ali je zastarjela.

- **Ishrana:** jednolična, uglavnom konzervirana hrana. Profesionalna vojna lica na ovoj lokaciji, zbog kontakta s materijama štetnim po zdravlje, imaju pravo na dopunu u ishrani prema članu 9. stav (1) tačka b) Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru, broj: 11-02-3-2923/15, od 3.8.2015. (Dopuna II- mliječni napitak između obroka ili uz neki od obroka). Prilikom posjete vojnog povjerenika prisutna lica su navela da trenutno nemaju mlijeko, kao i to da ga ne dobivaju već duže vrijeme. Nedostaju frižideri za smještaj namirnica.
- **Naknade koje nemaju karakter plaće:** lica iz drugih jedinica dolaze na ovu lokaciju pri čemu se evidentira da su na službenom putovanju, nisu na svom formacijskom mjestu, te gube brojne dodatke na plaću. Osim toga, navode da im nije u potpunosti jasan način obračuna, što obavlja server, te smatraju da su finansijski oštećeni.

Vojni povjerenik želi posebno istaći posvećenost koju pripadnici Oružanih snaga BiH na ovakvim lokacijama pokazuju u svakodnevnom izvršavanju zadataka koji su veoma odgovorni. Vidljiv je visok stepen discipline i samoodricanja, iako uslovi rada na lokacijama koje je vojni povjerenik obišao tokom posjete ne djeluju stimulatивно.

Dakle, vojni povjerenik posjetio je dvije lokacije za smještaj MiMES-a, od kojih je jedna perspektivna, a druga neperspektivna. Bez obzira na stav prema neperspektivnim lokacijama, **vojni povjerenik želi naglasiti da su po pitanju sigurnosnog rizika po život i zdravlje pripadnika Oružanih snaga BiH, ali i uticaja na okolinu, perspektivne i neperspektivne lokacije izjednačene.** Poslovi i zadaci koje rade pripadnici Oružanih snaga BiH u perspektivnim skladištima MiMES-a ne razlikuju se od poslova i zadataka koji se obavljaju u neperspektivnim skladištima, te bi zbog toga trebalo obezbijediti jednake uslove za siguran boravak i rad lica koja su svakodnevno u kontaktu s materijama opasnim po zdravlje i život. Osim toga, prilikom obilaska skladišta „Gabela“ koje je perspektivno i skladišta „Duži“ kao neperspektivnog, primijećeno je da je, što se tiče nedostatka pojedinih sredstava za rad, stanje gotovo izjednačeno.

Shodno navedenom vojni povjerenik konstatira da su teškoće u radu inspektorskih timova evidentirane 2.10.2015. u "Krupi" i "Blažuju", jednako prisutne i na lokacijama "Gabela" i "Duži", uprkos uvjeravanju nadležnih da će biti riješene.

Vojni povjerenik sa saradnicima posjetio je 25.10.2016. skladište naoružanja i vojne opreme „Rabić“ u Derventi. Na osnovu razgovora s profesionalnim vojnim licima na lokaciji, kao i obilaska lokacije, iznosimo sljedeća zapažanja:

- **Nedostatak intendantske vojničke opreme** (uniforme ne dobivaju redovno)
- **Ishrana je jednolična**, uglavnom konzervirani obroci, voće već duže vremena nije dostavljeno na ovu lokaciju. Ne postoji kontinuitet u snabdijevanju namirnicama, jer nedostaju brojni artikli.
- **Potrebno je obezbijediti jedno službeno vozilo za potrebe lokacije** (nepostojanje službenog vozila na lokaciji predstavlja problem posebno u slučaju reagiranja u vanrednim situacijama).
- **Na lokaciji postoji centralno grijanje (peć na pelet), ali nije u funkciji jer nije nabavljen pelet.** Iz tog razloga, koriste se odvojene peći koje se nalaze u objektima, a drva su obezbijedena na lokaciji (uz finansijsku podršku Misije OSCE-a u BiH i UNDP-a urađena je žičana ograda na lokaciji, a drva koja su tom prilikom posječena namijenjena su i upotrijebljena za grijanje). Dakle, energenti za grijnu sezonu, koja je zvanično počela 15.10.2016., nisu osigurani redovno kroz sistem javnih nabavki koji provodi Ministarstvo odbrane BiH.
- **Protupožarni pojas je napravljen, ali ne postoji vanjska hidrantska mreža za gašenje požara.**
- **Pet magacina na lokaciji prokišnjava** (radi se o objektima koji nisu renovirani još od vremena kada su pripadali bivšoj JNA).
- Deminiranje oko lokacije je izvršeno, ali je potrebno **deminirati centralni dio** lokacije jer je moguće da zbog eksplozije koja se desila 2003. godine ima razbacanih NUS-eva.
- Uz podršku Misije OSCE-a u BiH i UNDP-a na lokaciji je napravljen novi objekat umjesto objekta koji je urušen od eksplozije 2003. godine, ali novi objekat nema isti kapacitet kao prethodni. Potrebno je na novom objektu napraviti nadstrešnicu kako bi se mogao smjestiti veći broj vozila.
- Videonadzor je u funkciji, a dolazak ljudstva koje će nadgledati cjelokupan sistem očekuje se u narednom periodu.
- **Nužno je nabaviti opremu za pružanje prve pomoći** na lokaciji budući da postojeća datira još iz vremena bivše JNA.
- Četiri profesionalna vojna lica su predviđena formacijom, od toga samo jedan vojnik, te je tokom sastanka sugerisano proširenje formacije (povećanje broja vojnika).

3.5. Najavljena posjeta 6. pješadijskoj brigadi Operativne komande Oružanih snaga BiH

Vojni povjerenik je na traženje profesionalnih vojnih lica iz kategorije podoficira boravio dana 7.6.2016. u najavljenoj posjeti 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, kasarna „Kozara“, Banja Luka.

Glavni predmet razgovora bilo je reguliranje prava na ostvarivanje položajnog dodatka iz člana 9. postojeće Odluke Vijeća ministara BiH o posebnim dodacima na plaću za profesionalna vojna lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH, broj: 213/08, od 3.12.2008 (u daljnjem tekstu: Odluka 213/08).

Prisutni podoficiri smatraju da je jezička terminologija korištena prilikom izrade Odluke o personalnoj formaciji neodgovarajuća, što za direktnu posljedicu ima nemogućnost

ostvarivanja prava na naknadu položajnog dodatka mnogim profesionalnim licima koja bi, zbog karaktera i težine poslova koje obavljaju, trebali ostvarivati to pravo. Smatraju da se time krši član 28. stav (1) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH kojim se postulira princip istih mogućnosti. Kao primjer profesionalnih vojnih lica koja ne ostvaruju pravo na naknadu položajnog dodatka i koja su time oštećena navode: podoficira voda, podoficira čete, glavnog podoficira bataljona i glavnog podoficira brigade. Prijedlog koji su prisutni podoficiri iznijeli tokom sastanka ide u pravcu izmjene člana 9. Odluke 213/08 i to na sljedeći način:

“Profesionalnom vojnom licu, zbog karaktera i težine poslova koje obavlja, pripada položajni dodatak od 3% od osnovne plaće za dužnosti: komandanti brigada i njima ravne jedinice i komande na čijem formacijskom mjestu nije utvrđen čin generala, komandanti jedinica ranga bataljona, komandiri četa i samostalnih vodova, komandiri vodova, komandiri samostalnih odjeljenja, glavni podoficiri – dočasnici na svim nivoima u Oružanim snagama, prvi podoficiri četa – podoficiri četa, podoficiri vodova, komandiri odjeljenja i vođe timova”.

U vezi sa ostvarivanjem prava na naknadu položajnog dodatka, vojni povjerenik je, postupajući u predmetu broj: UP1/05/3-50-17-1-27/15, došao do saznanja da je bilo neujednačene primjene člana 9. Odluke 213/08. **Tako neujednačena primjena propisa neopravdana je i svakako predstavlja kršenje principa jednakosti pred zakonom**, budući da profesionalna vojna lica u istom ili sličnom položaju ostvaraju različita prava.

Vojni povjerenik je, postupajući u navedenom predmetu, uputio dopis prema Ministarstvu odbrane BiH tražeći od njih da obrazlože konkretno na koja formacijska mjesta se odnosi formulacija: „glavni narednici na svim nivoima u Oružanim snagama BiH“ i da li je jednoobrazno primjenjiva prema svim profesionalnim vojnim licima.

Ministarstvo odbrane BiH dostavilo je odgovor 17.12.2015. aktom broj: 10-34-1-4540-1/15, a u prilogu akta je Obavještenje Ministarstva odbrane BiH, broj: 10-34-7-3870-10/14, od 10.12.2015., naslovljeno na Zajednički štab Oružanih snaga BiH, u kojem je navedeno da se **formulacija: „glavni narednici na svim nivoima u Oružanim snagama BiH“ odnosi na formacijske dužnosti regulirane knjigama formacija Oružanih snaga BiH i pomenutim obavještenjem**, i to:

1. Glavni narednik u Uredu načelnika Zajedničkog štaba za podršku, Odjeljenje za podršku Zajedničkog štaba, Zajednički štab OSBiH
2. Glavni narednik u Uredu komandanta za podršku, Odjeljenje za podršku Operativne komande, Operativna komanda OSBiH
3. Glavni narednik u Uredu komandanta za podršku, Odjeljenje za podršku Komande za podršku, Komanda za podršku OSBiH
4. Glavni narednik, Komanda, Inženjerski bataljon, Brigada taktičke podrške, Operativna komanda OSBiH
5. Glavni narednik, Komanda, Komanda za upravljanje personalom, Komanda za podršku OSBiH.

Ovakvo rješenje Ministarstva odbrane BiH za posljedicu ima gubitak prava na naknadu položajnog dodatka za veliki broj profesionalnih vojnih lica. Postupajući u pravcu pronalaženja odgovarajućeg rješenja vezanog za položajni dodatak, vojni povjerenik dobio je akt Operativne komande Oružanih snaga BiH, broj: 16-14-12-50-655-1/15. U pomenutom aktu navedeno je da je uvidom u knjige lične formacije komande i jedinica Operativne komande, a vezano za formacijska mjesta podoficira u karijernoj liniji, uočen niz nepravilnosti u nazivima formacijskih mjesta na svim jezicima koji su u službenoj upotrebi u BiH.. To je, kako stoji u aktu, uzrokovalo niz nedoumica, „*počev od rješenja za položajni dodatak (sistem ne prepoznaje glavne podoficire, podoficire čete i podoficire vodova već glavne narednike na svim nivoima)*“.

Uz sve navedeno treba naglasiti da je Odluka 213/08 u fazi izmjene. Ministarstvo odbrane BiH je aktom broj: 10-34-7-1227-3/16, od 26.4.2016., obavijestilo vojnog povjerenika da je Radna grupa, formirana po odluci Ministarstva, pripremila prijedlog izmjene Odluke 213/08. U pomenutom prijedlogu položajni dodatak reguliran je članom 9. koji glasi:

“Profesionalnom vojnom licu, zbog karaktera i težine poslova koje obavlja, pripada položajni dodatak od 3% od osnovne plaće na dužnosti: komandanti brigada i njima ravne jedinice i komande na čijem formacijskom mjestu nije utvrđen čin generala, komandanti jedinica ranga bataljona, komandiri četa, komandiri vodova, komandiri odjeljenja i vođe timova”.

3.6. Nenajavljena posjeta Inženjerskom bataljonu Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH, kasarna „Zdravko Čelar“, Derventa

Vojni povjerenik sa saradnicama boravio je 25.10.2016. u nenajavljenoj posjeti Inženjerskom bataljonu Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH, smještenom u kasarni „Zdravko Čelar“ u Derventi. U nastavku teksta po oblastima bit će predstavljene aktivnosti, izazovi i teškoće s kojima se susreću pripadnici Oružanih snaga BiH na ovoj lokaciji, a na bazi podataka dobivenih tokom razgovora s komandantom i rukovodnim kadrom Inženjerskog bataljona, te obilaska lokacije.

Stanje personala: Trenutna popunjenost bataljona je oko 83%, odnosno 283 profesionalna vojna lica. Donedavnu teškoću koja se odnosila na stanje personala ovog bataljona predstavljao je nedostatak rukovodnog kadra (bilo je upražnjeno sedam oficirskih pozicija). Primjetna je dobra saradnja komandanta i njegovih saradnika, kao i njihov profesionalan i odgovoran odnos prema poslovima i zadacima.

Stanje motornih vozila: **Motorna vozila na upotrebi u ovom bataljonu su u boljem stanju u odnosu na motorna vozila u drugim jedinicama Oružanih snaga BiH,** i to zahvaljujući donacijama Narodne Republike Kine. Operativnost motornih vozila je oko 35%. **Problem predstavlja popravka motornih vozila.** Naime, vozila se zbog jednostavnijih kvarova (npr. zamjene filtera) odvoze na popravku na liniju 4 (vanjsko održavanje) na

udaljene lokacije (npr. vozila iz Dervente odvoze se na popravku u Tuzlu, Banju Luku kod ugovarača s kojima Ministarstvo odbrane BiH ima zaključen ugovor o pružanju te vrste usluga). Ovakav način održavanja vozila nije ni praktičan, a ni ekonomičan. **Naglašen je nedostatak pneumatika, kao i akumulatora.** Prikolica kojom se prevoze sredstva, a za koju nije potrebna pratnja vojne policije, nije u funkciji zbog nedostatka guma.

Uprkos navedenim nedostacima po pitanju motornih vozila i sredstava, potrebno je naglasiti da čete u sastavu ovog bataljona godišnje uspješno obave poslove i zadatke na otprilike deset vojnih i deset civilnih lokacija.

Infrastruktura: Objekti u sastavu kasarne „Zdravko Čelar“ u Derventi poplavljeni su tokom 2010. godine i to je, prema riječima prisutnih, bio razlog za određena ulaganja u infrastrukturu. Nakon tih dešavanja, izuzme li se rekonstrukcija dimnjaka kotlovnice kojom se zagrijavaju tri objekta kasarne, nije bilo većih ulaganja u infrastrukturu na ovoj lokaciji. Jedan od objekata koji je renoviran po formiranju Oružanih snaga BiH i koji je u boljem stanju u odnosu na druge objekte na lokaciji (a služi za smještaj ljudstva, učionice) **nema grijanja.**

S obzirom na to da su ogrjevna drva za potrebe ove lokacije samo jednom od 2007. godine dostavljena redovnom procedurom dostavljanja potrebnih energenata, PVL sa ove lokacije prinuđena su sama nabavljati drva (trenutno raspolažu određenom količinom drva nabavljenih s obližnje lokacije „Rabić“).

Nedostaju sredstva za održavanje objekata u sastavu ove kasarne (redovno održavanje, čišćenje, krečenje), pa su ih PVL prinuđeni nabavljati vlastitim sredstvima.

Iskazana je i potreba za popravkom i obnovom ograde koja je u fazi rušenja, a za koju nedostaju potrebna materijalna sredstva iako su, prema riječima komandanta, PVL s lokacije osposobljena da je poprave vlastitim snagama.

Kada je u pitanju ishrana pripadnika Oružanih snaga BiH na ovoj lokaciji, navedeno je da **dostavljanje namirnica nije kontinuirano, jer se dešava da i po nekoliko mjeseci nemaju isporuke pojedinih artikala.** Naglašena je i potreba nabavke odgovarajućih prsluka za potrebe jedinice koja djeluje u slučaju poplava, jer oprema s kojom trenutno raspolažu ne zadovoljava osnovne sigurnosne uslove.

Na kraju, želimo naglasiti značajan doprinos Inženjerskog bataljona cjelokupnom sistemu Oružanih snaga BiH. Zbog toga, vojni povjerenik smatra da je potrebno ovakvim „specifičnim“ jedinicama osigurati sva potrebna sredstva za rad, te naći način da se pojednostave procedure nabavljanja potrebnih materijalnih i tehničkih sredstava (to se prvenstveno odnosi na sredstva za održavanje motornih vozila), s ciljem kvalitetnijeg i nesmetanog obavljanja poslova i zadataka.

3.7. Nenajavljena posjeta Glavnoj logističkoj bazi, kasarna „Butile“, Sarajevo

Vojni povjerenik BiH sa saradnicima boravio je 7.9.2016. u nenajavljenoj posjeti Glavnoj logističkoj bazi (u daljnjem tekstu: GLB) u kasarni „Butile“ u Sarajevu. Prema podacima dobivenim tokom razgovora s komandantom i rukovodnim kadrom GLB-a, te na osnovu

obilaska lokacije, problem predstavlja nedostatak ključnog personala (četiri oficirske pozicije trenutno su upražnjene i postupak njihovog popunjavanja traje duže od pet godina). Zabrinjava i podatak da se u sanitetskoj četi nalazi mali broj doktora medicine, a među njima je veći broj onih koji uskoro odlaze u starosnu penziju.

Stanje motornih vozila u GLB-u identično je stanju motornih vozila u drugim jedinicama Oružanih snaga BiH. Vozila su dotrajala i kao takva sklona su kvarenju. Problem predstavlja nabavka rezervnih dijelova klase 9 za potrebe podržanih jedinica. To naročito predstavlja teškoću kada je u pitanju popravka motornih vozila što je razlog za njihovo vanjsko održavanje. S tim u vezi, prisutni su naglasili da je potrebno godišnjim planom javnih nabavki Ministarstva odbrane BiH predvidjeti nabavku dijelova koji se „uobičajeno“ i češće kvare i zamjenjuju.

GLB u svojoj nadležnosti ima 14 lokacija Oružanih snaga BiH, uključujući 11 perspektivnih i tri neperspektivne lokacije. Po pitanju zastarjelosti infrastrukture, situacija se nije mnogo promijenila u odnosu na posjetu vojnog povjerenika iz 2015. godine. U poređenju s posjetom iz 2015. godine, stanje na neperspektivnoj lokaciji „Crna Rijeka“ nije se promijenilo budući da još uvijek nema napajanje električnom energijom, a dodatni problem sada predstavlja i nedostatak vode. Na pomenutoj lokaciji završena je inspekcija, te bi trebalo što prije provesti njenu predaju entitetskoj vladi, odnosno lokalnoj zajednici.

Energenti za predstojeću grijnu sezonu nisu nabavljeni. U GLB-u nedostaju i baždareni mjerni instrumenti za gorivo. Protupožarni aparati nisu nabavljeni ove godine, iako je vršen otpis tih sredstava. U GLB-u trenutno nema medicinskog kiseonika. Također je navedeno da bi bilo potrebno da profesionalna vojna lica zaduže komplet uniforme, umjesto sadašnje prakse da periodično dobivaju pojedine dijelove uniforme.

U razgovoru vojnog povjerenika s rukovodstvom GLB-a posebno je istaknuta činjenica da nadležni organ **još uvijek nije donio uputstvo o rashodovanju**, niti su donesena stručna uputstva za utvrđivanje neupotrebljivosti sredstava, te uputstva o načinu izvršenja o rashodovanju. Navedeni podatak sadržan je i u Informaciji vojnog povjerenika o posjeti GLB-u u 2015. godini, broj: 05/3-37-882-2/15, od 14.7.2015., a o njenom sadržaju upozantno je i Ministarstvo odbrane BiH. Poseban problem predstavljala prodaja rashodovanih vozila, kao i drugih sirovina (preko dvije hiljade tona furde čeka proces prodaje koja je uskladištena na lokacijama Matres (neuslovna), Rabić i TROM Doboj. **Također, prisutni su naveli da je u tehničkoj radionici u sklopu kasarne „Rajlovac“ uskladišteno 10,6 tona rizičnog i zapaljivog korištenog ulja, kao i 6,5 tona akumulatorske furde, a što predstavlja opasnost prvenstveno za PVL u njegovoj neposrednoj blizini, kao i za okolinu.**

4. SARADNJA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH S DRUGIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA

Na osnovu ovlaštenja koja proističu iz Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), Pravilnika o saradnji parlamentarnog vojnog povjerenika BiH s Ministarstvom odbrane BiH, Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 01,02-34-6-1428/09, od 5.1.2010., te Smjernica o osnovama saradnje parlamentarnog vojnog povjerenika BiH s Institucijom ombudsmena za ljudska prava BiH broj: 01,02-34-6-1429/09, od 24.12.2009., vojni povjerenik je u izvještajnom periodu saradivao sa:

- a) Ministarstvom odbrane BiH,
- b) Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu odbrane BiH,
- c) Zajedničkim štabom Oružanih snaga BiH,
- d) Institucijom ombudsmena za ljudska prava BiH.

Posebno je značajna saradnja vojnog povjerenika sa Zajedničkom komisijom za odbranu i sigurnost BiH. Ova saradnja ogleda se kroz zajedničke posjete kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, učešće vojnog povjerenika na radionicama i konferencijama u organizaciji Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH, učešće članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH na radionicama koje organizira vojni povjerenik, zajedničko učešće vojnog povjerenika i članova ove komisije na seminarima i konferencijama koje organiziraju domaće i međunarodne organizacije i institucije, kao i zajedničke posjete domaćim i stranim institucijama.

Vojni povjerenik je tokom 2016. godine ostvario i saradnju sa Zajedničkom komisijom za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH, koja se ogledala i kroz učešće vojnog povjerenika Drugoj godišnjoj konferenciji o stanju ljudskih prava i sloboda u BiH u organizaciji Zajedničke komisije za ljudska prava. Uspješna i svrsishodna saradnja Zajedničke komisije i vojnog povjerenika, ostvarena zajedničkim radom, doprinosi realiziranju nastojanja za veće poštivanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH.

Također, vojni povjerenik saradivao je i s međunarodnim organizacijama, i to:

- a) Centrom za demokratsku kontrolu oružanih snaga Ženeva – DCAF,
- b) Misijom OSCE-a u BiH.

Podrška Centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga Ženeva – DCAF-a Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika bila je izuzetno značajna i tokom 2016. godine. Naime, zahvaljujući sklopljenom Memorandumu između DCAF-a i Parlamentarne skupštine BiH u pogledu pružanja podrške u radu Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine, angažirana su dva pravnik koji daju puni doprinos u radu Ureda i provođenju ovlaštenja vojnog povjerenika. Zahvaljujući ovoj pomoći, Ured vojnog povjerenika ima visoki procenat realizacije zadatah planova za 2016. godinu.

Tokom 2016. Misija OSCE-a u BiH podržavala je aktivnosti vojnog povjerenika prilikom njegovih posjeta jedinicama i komandama Oružanih snaga BiH. Također, vojni povjerenik ističe značajnu finansijsku pomoć DCAF-a i Misije OSCE-a u BiH u pripremi i realizaciji foruma o temi „Snaga vojske nije u oružju, snaga je u čovjeku“, koji je 10.11.2016., u okviru 9. pregledne konferencije Misije OSCE-a u BiH, održan u Sarajevu.

Podršku u radu vojnog povjerenika pružili su i Zajednički kolegij oba doma Parlamentarne skupštine BiH i Sekretarijat Parlamentarne skupštine BiH.

5. OSTALE AKTIVNOSTI KOJE JE URED PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH REALIZIRAO TOKOM 2016. GODINE

5.1. Međunarodne konferencije

Parlamentarni vojni povjerenik BiH je od 2. do 5.10.2016. učestvovao u radu Osme međunarodne konferencije institucija ombudsmena za oružane snage koja je održana u Amsterdamu, Holandija.

Konferencija je održana u organizaciji ženevskog Centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF), Evropske organizacije vojnih udruženja i sindikata (EUROMIL) i Ureda za demokratske institucije i ljudska prava pri Organizaciji za evropsku sigurnost i saradnju (ODIHR).

Na konferenciji su učestvovali ombudsmeni za oružane snage iz preko 30 zemalja svijeta, te predstavnici međunarodnih organizacija koje se bave zaštitom i promoviranjem ljudskih prava.

Pored rasprave i razmjene iskustava iz oblasti zaštite ljudskih prava pripadnika oružanih snaga kroz izvještaje zemalja učesnica, centralna rasprava bila je posvećena međunarodnim misijama i ulozi institucija ombudsmena u tom kontekstu. Vojni povjerenik prezentirao je iskustva Bosne i Hercegovine u kontekstu zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda pripadnika Oružanih snaga BiH koji učestvuju u mirovnim misijama.

U okviru 9. pregledne konferencije Misije OSCE-a u BiH, koja je od 9. do 11.11.2016. održana u Sarajevu, vojni povjerenik je 10.11.2016. održao forum pod sloganom „Snaga vojske nije u oružju, snaga je u čovjeku“.

Forum je bio organiziran u tri panela, o sljedećim temama:

Panel I.: Aktivnosti MOBiH tokom 2016. godine na osiguranju osnovnih materijalno-tehničkih sredstava potrebnih za rad pripadnika Oružanih snaga BiH

Panel II.: Rad s opasnim materijama

Panel III.: Očuvanje mentalnog zdravlja vojnika

5.2. Ostale aktivnosti koje je Ured vojnog povjerenika realizirao tokom 2016. godine

U obavljanju parlamentarne kontrole rada i drugih pitanja u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda vezanih za profesionalna vojna lica i kadete u Oružanim snagama BiH, osim postupanja po pritužbama, tokom 2016. godine realiziran je i čitav niz drugih aktivnosti koje su rad Ureda učinile efikasnijim i prepoznatljivijim.

U dijelu koji slijedi dajemo podatke o sastancima vojnog povjerenika, posjetama kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, učešću na konferencijama, te ostalim aktivnostima koje su preduzimate s ciljem potpunog funkcioniranja Ureda, s jedne strane, te izvršavanja zakonskih ovlaštenja, s druge strane.

Vojni povjerenik je tokom 2016. godine, iskazano po mjesecima, imao aktivnosti kako slijedi:

1. Januar 2016.

- 13.1.2016. - prisustvovao Božićnom prijemu u kasarni „Kozara“ u Banjoj Luci,
- 27.1.2016. – učestvovao na 10. godišnjoj konferenciji Generalnog inspektorata Ministarstva odbrane BiH i inspektora komandi i jedinica Oružanih snaga BiH u Sarajevu.

2. Februar 2016.

- 17.2.2016. – učestvovao na godišnjoj analizi plana protuminskih aktivnosti za 2015. godinu (i plan rada za 2016. godinu), kasarna „Rajlovac“ u Sarajevu.
- 25.2.2016. - prisustvovao godišnjoj analizi iz oblasti upravljanja personalom Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH za 2015. godinu, Dom Oružanih snaga BiH, Sarajevo.

3. Mart 2016.

- 7.3.2016. - posjeta članova komiteta – Komitet za civilnu dimenziju sigurnosti i Potkomitet za demokratsko upravljanje Parlamentarne skupštine NATO-a.,
- 10.3.2016. – boravio u nenajavljenoj posjeti 1. pješadijskom bataljonu 5. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, kasarna „7. muslimanska brigada“ u Zenici,
- -16.3.2016. – prisustvovao godišnjoj konferenciji o obuci i doktrini Oružanih snaga BiH za 2015. godinu.,
- 23.3.2016. – učestvovao na Drugoj godišnjoj konferenciji o stanju ljudskih prava i sloboda u BiH u Mostaru, u organizaciji Zajedničke komisije za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH.,
- 24.3.2016. – prisustvovao primopredaji dužnosti komandanta EUFOR-a (između general-majora Johanna Luifa i general majora Friedricha Schröttera).

4. April 2016.

- 4.4.2016. - boravio u najavljenoj posjeti tehničkoj Radionici za održavanje i uništenje municije i minsko-eksplozivnih sredstava (MiMES), „TROM“, kasarna „3. maj“ u Doboju,
- 8.4.2016. - prisustvovao centralnoj svečanosti obilježavanja 11. godišnjice Prvog pješadijskog (gardijskog) puka Oružanih snaga BiH, održanoj 8.4.2016. u kasarni „Božan Šimović“ u Čapljini,

- 11.4.2016. – prisustvovao svečanoj ceremoniji otvaranja Centra za protuminsko djelovanje i uništavanje NUS-a (neeksplozivnih ubojitih sredstava) u kasarni „Rajlovac“ u Sarajevu,
- 19. i 20.4.2016. – boravio u nenajavljenoj posjeti komandi 4. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH i lokacijama za smještaj i sortiranje municije „Gabela“ u Čapljini i „Duži“ u Trebinju.

5. Maj 2016.

- 12.5.2016. – prisustvovao obilježavanju dana puka Vojske Republike Srpske, Banja Luka,
- 18.5.2016. – učestvovao na 9. strateškom političko-vojnom seminaru „Izazovi primjene Strategije i Akcionog plana za borbu protiv korupcije u odbrambenom sektoru“, održanom u Sarajevu od 18. do 19. 5. 2016. u Domu OSBiH,
- 26.5.2016. – boravio u nenajavljenoj posjeti 2. pješadijskom bataljonu 5. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, u kasarni „Mato Lučić Maturica“ u Kiseljaku.

6. Juni 2016.

- 1.6.2016. – učestvovao na Konferenciji o kodeksu ponašanja u političko-vojnom aspektu sigurnosti, koja je, u organizaciji OSCE-a, održana 2. i 3.6.2016. u Berlinu,
- 7.6.2016. - boravio u najavljenoj posjeti 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, kasarna „Kozara“, Banja Luka,
- 9.6.2016. – prisustvovao ceremoniji svečanog ispraćaja 4. rotacije pješadijske jedinice Oružanih snaga BiH „BHCON – RSM – FPU – 004“ u operaciju podrške miru „RSM“, kasarna „Božan Šimović“, Čapljina,
- 21.6.2016. - boravio u nenajavljenoj posjeti 3. pješadijskom bataljonu 4. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, kasarna „Kosova“, Ustikolina, vodu za deminiranje vojnih objekata (Deminerski bataljon) na lokaciji kasarne „Filipovići“ i I. vodu I. deminerske čete Deminerskog bataljona na deminerskom radilištu Cvilin – Ovčija njiva,
- 28.6.2016. - prisustvovao obilježavanju krsne slave 3. pješadijskog (Republika Srpska) puka Oružanih snaga BiH, Ozren – Doboj.

7. Juli 2016.

- 12.7.2016. –s članovima Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH boravio u radnoj posjeti 4. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH,
- 13.7.2016. - s članovima Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH boravio u posjeti lokaciji za smještaj i sortiranje municije „Gabela“ u Čapljini,
- 26.7.2016. –boravio u nenajavljenoj posjeti 3. pješadijskom bataljonu 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, u kasarni „Sinovi Posavine“ u Orašju,

- 27.7.2016. - boravio u nenajavljenoj posjeti 3. pješadijskom bataljonu 5. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH koji je smješten u kasarni "Vojvoda Stepa Stepanović" u Bijeljini.

8. Septembar 2016.

- 7.9.2016. - boravio u nenajavljenoj posjeti Glavnoj logističkoj bazi u kasarni „Butila“ u Sarajevu,
- 20.9.2016. – s članovima Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH boravio u najavljenoj posjeti 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, u kasarni „Kozara“ u Banja Luci,
- 21.9.2016. - s članovima Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH boravio u najavljenoj posjeti 5. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, u kasarni „Dubrave“ kod Tuzle, kao i Tehničkoj radionici za održavanje i uništavanje municije i minsko-eksplozivnih sredstava (TROM) Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u Doboju,
- 28.9.2016. – predstavnik Ureda vojnog povjerenika učestvovao na jednodnevnom sastanku Koordinacionog odbora za nadzor nad provođenjem aktivnosti iz Akcionog plana za primjenu UNSCR 1325 u BiH 2014.-2017., koji je, u organizaciji Agencije za ravnopravnost spolova BiH, održan u Sarajevu,
- 29.9.2016. - predstavnik Ureda vojnog povjerenika učestvovao na Međunarodnoj konferenciji o temi: Država i religije u Bosni i Hercegovini i Austriji – Pravni okvir za islam u evropskom kontekstu.

9. Oktobar 2016.

- 2.-5.10.2016. – učestvovao na 8. međunarodnoj konferenciji institucija ombudsmena za oružane snage, koja je, u zajedničkoj organizaciji Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF), Evropske organizacije vojnih udruženja i sindikata te Ureda za demokratske institucije i ljudska prava pri Organizaciji za evropsku sigurnost i saradnju, održana u Amsterdamu,
- 18.10.2016. - učestvovao na Međunarodnoj konferenciji povodom obilježavanja 20 godina postojanja Institucije ombudsmena za ljudska prava u BiH pod nazivom „Jednaki u različitosti“, koja je održana u Sarajevu,
- 25.10.2016. – boravio u nenajavljenoj posjeti Inženjerijskom bataljonu Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH, smještenom u kasarni „Zdravko Čelar“ u Derventi, kao i skladištu naoružanja i vojne opreme „Rabić“ u Derventi,
- 27.10.2016. – prisustvovao Danu uvažanih posjetilaca povodom regionalne vojne vježbe „REGEX 16“ u Banjoj Luci, na lokacijama Kozara i Manjača.

10. Novembar 2016.

- 9.11.2016. – učestvovao na 9. preglednoj konferenciji o poštivanju sigurnosnih obaveza Bosne i Hercegovine prema OSCE-u i UN-u, koja je, u

organizaciji OSCE-a održana u Sarajevu. Vojni povjerenik je tokom drugog dana Konferencije pod sloganom „Snaga vojske nije u oružju, snaga je u čovjeku“ imao prezentacije u okviru održanih panela,

- 23.11.2016. – učestvovao na Godišnjoj preglednoj konferenciji o temi „Aktuelno stanje u sektoru odbrane i sigurnosti Bosne i Hercegovine“, koja je, u organizaciji Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH, održana u Sarajevu. Vojni povjerenik je prvog dana Konferencije održao izlaganje o materijalno-tehničkim sredstvima potrebnim za rad pripadnika Oružanih snaga BiH i oblastima u kojima su evidentirana kršenja ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH tokom 2016. godine.

11. Decembar 2016.

- 1.12.2016. – prisustvovao svečanoj ceremoniji povodom obilježavanja 11. godišnjice Dana Oružanih snaga BiH, koja je održana u kasarni „Rajlovac“ u Sarajevu,
- 1.12.2016. – prisustvovao svečanoj akademiji povodom obilježavanja 11. godišnjice Oružanih snaga BiH, održanoj u Domu Oružanih snaga BiH,
- 5.12.2016. – prisustvovao ceremoniji svečanog ispraćaja 5. rotacije pješadijske jedinice Oružanih snaga BiH „BHCON-RSM-FPU-005“ u operaciju podrške miru „RSM“, koja je upriličena u kasarni „Kozara“ u Banjoj Luci,
- 20.12.2016. – prisustvovao ceremoniji povodom završetka obuke, polaganja zakletve i potpisivanja ugovora s III. klasom oficira u PVSOSBiH, održanoj u Domu Oružanih snaga BiH.

PARLAMENTARNI
VOJNI POVJERENIK
Boško Šiljegović